

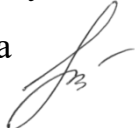
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА АВІАЦІЙНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускової кафедри
_____ Любов ПОМИТКІНА
« _____ » _____ 2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)
ЗДОБУВАЧА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВР
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

**Тема: «ТОЛЕРАНТНІСТЬ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ЯК ЧИННИК
ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ»**

Виконавець: студентка групи ПБ-407 Оксентіюк Світлана Сергіївна

Керівник: Кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Ічанська Олена Михайлівна

Нормоконтролер:

 Ічанська О. М.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій

Кафедра авіаційної психології

Спеціальність 053 «Психологія»

Освітньо-професійна програма «Психологія бізнесу»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач випускової кафедри

_____ Любов ПОМИТКІНА

«__» _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи

Оксентіюк Світлани Сергіївни

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Толерантність до невизначеності як чинник психологічного благополуччя студентської молоді», затверджена наказом ректора № 477/ст від 05.05.2022 р.

2. Термін виконання роботи: з 23.05.2022р. по 19.06.2022 р.

3. Вихідні дані до роботи: вибірка – 40 студентів вищих навчальних закладів 1-4 курсу; у дослідженні були використанні методики: «Новий опитувальник толерантності до невизначеності» Т. В. Корнілової; «Шкала толерантності до невизначеності» МакЛейна; «Шкали психологічного благополуччя» Х.Ріфф (адаптація Н.Н. Лепешинського); «Шкала суб'єктивного благополуччя» А. Перуе-Баду (адаптація М.В. Соколової). Метод математичної обробки: дисперсійний аналіз.

4. Зміст пояснювальної записки: кваліфікаційна робота складається з 2-х розділів. У першому розділі викладено теоретико-методологічні засади толерантності до невизначеності як фактора психологічного благополуччя студентської молоді. У другому розділі представлено емпіричне дослідження толерантності до невизначеності як фактора психологічного благополуччя студентської молоді. У висновках зазначені результати проведеного дослідження.

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу: 3
рисунок, 3 таблиці.

6. Календарний план – графік

№ з/пор.	Завдання	Термін виконання	Виконано
1.	Вибір теми та формулювання завдань	3.02.2022	
2.	Тематичний добір та аналіз наукових праць	Січень	
3.	Оформлення теоретичної частини	Лютий	
4.	Методологічне обґрунтування емпіричного дослідження	Лютий	
5.	Проведення емпіричного дослідження	Березень	
6.	Аналіз та інтерпретація отриманих результатів	Квітень	
7.	Оформлення кваліфікаційної роботи відповідно до ДСТУ	Травень	
8.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	30.05.2022	
9.	Виправлення зауважень, оформлення рецензії	Червень	
10.	Подання кваліфікаційної роботи <u>нормоконтролеру</u> та на підпис завідувачу кафедри	14.06.2022	
11.	Захист кваліфікаційної роботи	16.06.2022	

7. Дата видачі завдання: «27» січня 2022 р.

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис керівника)

Олена ІЧАНСЬКА

Завдання прийняла до виконання

(підпис випускника)

Світлана ОКСЕНТЮК

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Толерантність до невизначеності як чинник психологічного благополуччя студентської молоді»: 45 сторінок, 7 рисунків, 4 таблиці, 57 використаних джерела, 8 додатків.

НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ, ТОЛЕРАНТНІСТЬ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ, ІНТОЛЕРАНТНІСТЬ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ, ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ, СУБ'ЄКТИВНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ, СТУДЕНТСЬКА МОЛОДЬ.

Об'єкт дослідження – толерантність до невизначеності.

Предмет дослідження – толерантність до невизначеності як чинник психологічного благополуччя студентської молоді.

Мета дослідження – виявити ступінь і характер впливу толерантності до невизначеності на рівень психологічного благополуччя студентської молоді.

Методи дослідження: теоретичні (систематизація теоретичного матеріалу, аналіз, синтез); психодіагностичні: «Новий опитувальник толерантності до невизначеності» Т. В. Корнілової; «Шкала толерантності до невизначеності» МакЛейна; «Шкали психологічного благополуччя» Х.Ріфф; «Шкала суб'єктивного благополуччя» А. Перуе-Баду; методи математичної обробки: кореляційний аналіз, лінійний регресійний аналіз.

Встановлені кореляційні зв'язки толерантності до невизначеності з психологічним благополуччям та його показниками. Створена регресійна модель залежності психологічного благополуччя від уникнення невизначеності.

Практичне значення отриманих результатів. Матеріали кваліфікаційної роботи рекомендовано використовувати при профілактичній та корекційній роботі психологів та соціологів з особами з низьким рівнем толерантності до невизначеності, під час створення та проведення тренінгів та групових форм роботи, при розробці стратегій подолання невизначеності та підвищення рівня благополуччя.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	8
1.1 Сутність поняття толерантності до невизначеності та їх прояви у студентства.....	8
1.2 Психологічне благополуччя особистості та їх прояви у студентства	16
Висновок до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2 ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ЯК ЧИННИКА ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	25
2.1. Організація та методи дослідження	25
2.2. Аналіз результатів дослідження толерантності до невизначеності та психологічного благополуччя студентської молоді.....	27
2.3 Залежність психологічного благополуччя студентської молоді від рівня толерантності до невизначеності.....	37
Висновок до розділу 2	43
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46
ДОДАТКИ.....	52

ВСТУП

Актуальність дослідження. Інтерес до явища невизначеності значно виріс останніми роками як відповідь на COVID-19 та його наслідки. Дослідників цікавило, як саме впливає толерантність до невизначеності на довіру інформації про здоров'я, до вакцинації, на рівень стресу та занепокоєння через пандемію.

Також, з початком повномасштабної війни на території України питання невизначеності отримало ще більшу актуальність та гостроту. Ми можемо спостерігати як наша родина, сусіди та незнайомі нам українці живуть, приймають рішення та працюють в умовах щоденної невизначеності та небезпеки.

Невизначеність – це не просто стан, в якому люди опиняються під час криз, це невід'ємна частина людського буття. Вона не зникне з появою чудо вакцини чи з закінченням війни, а буде присутня протягом усього життя.

Невизначені ситуації заважають особистості діяти розсудливо і викликають стрес та занепокоєння. Несподівані події сприймаються людьми як негативні ситуації, в яких вони відчувають свою безпорадність. Не кажучи про те, що тривала невизначеність викликає у людей тривогу та страх, заважає їм мислити позитивно[51].

Толерантність до невизначеності (ТН) є терміном, що охоплює те, як індивід сприймає і обробляє інформацію про невизначеність, реагує на неї через призму свого пізнання, емоцій та поведінки.

Ранні дослідження терпимості до двозначності описували ТН як рису особистості, що впливає на емоції, мотивацію, сприйняття та ставлення[32]. Себастьян Греньє зазначає що толерантність до неоднозначності складається з моделей когнітивних, емоційно-емоційних і поведінкових реакцій на неоднозначні ситуації[36].

Толерантність до невизначеності пов'язана з різноманітним спектром когнітивних реакцій на неоднозначні стимули, які можуть бути як корисними, так і шкідливими для молоді.

Толерантність до неоднозначності часто розглядається в одновимірному масштабі, де один кінець є низькою толерантністю, а інший високою толерантністю до неоднозначності. Проблемі толерантності до невизначеності було присвячено багато наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників. Так, це питання висвічували у своїх роботах такі науковці як, Д. Леонт'єв, І. Гусєв, І. Леонов, Т. Корнілова, В. Пічурін, М. Холодна, Е. Френкель-Брунsvік, Е. МакДональд, С. Баднер, Д. Маклейн, Н. Сенфорд, Е. Дюркгайм, С. Грен'є та інші.

Різні аспекти вивчення психологічного благополуччя були представлені у монографіях Д. Леонт'єв, З. Соломона, М. В. Соколової, К. Роджерс, К. Ріфф, Е. Еріксон та інші відомі науковці.

Поняття толерантності до невизначеності вважається новим у вітчизняній психології. Праць, присвячених питанню його взаємодії з психологічним благополуччям молоді недостатньо, вони, у більшості своєму, є фрагментарними та тезисними. Спираючись на це, можна говорити про актуальність дослідження толерантності до невизначеності як чинник психологічного благополуччя студентської молоді.

Об'єкт дослідження – толерантність до невизначеності.

Предмет дослідження – толерантність до невизначеності як чинник психологічного благополуччя студентської молоді.

Мета дослідження – виявити ступінь і характер впливу толерантності до невизначеності на рівень психологічного благополуччя студентської молоді.

Для досягнення поставленої мети в роботі ставляться наступні **завдання** дослідження:

1. Здійснити теоретичний аналіз наукової літератури з проблематики толерантності до невизначеності студентської молоді.
2. Здійснити теоретичний аналіз наукової літератури з проблематики психологічного благополуччя студентської молоді.
3. Визначити рівні компонентів та загальний рівень толерантності до невизначеності студентів.

4. Виявити рівні компонентів та загальний рівень психологічного благополуччя студентів

5. Встановити ступінь та характер впливу толерантності до невизначеності на рівень психологічного благополуччя студентської молоді.

Методи дослідження: завдання кваліфікаційної роботи зумовили вибір методів дослідження:

1. Теоретичний метод: аналіз, синтез, систематизація, узагальнення, які дали можливість наукового осмислення отриманих даних.

2. Емпіричні методи: психодіагностичний метод, який включав такі методики:

- «Новий опитувальник толерантності до невизначеності» Т. В. Корнілової;
- «Шкала толерантності до невизначеності» МакЛейна;
- «Шкали психологічного благополуччя» Х.Ріфф (адаптація Н.Н. Лепешинського);
- «Шкала суб'єктивного благополуччя» А. Перуе-Баду (адаптація М.В. Соколової).

3. Методи математично-статистичної обробки отриманих даних: критерій Колмогорова-Смирнова, кореляційний аналіз, лінійний регресійний аналіз.

Характеристика вибірки: 40 студентів вищих навчальних закладів 1-4 курсу, віком від 17 до 24 років, серед яких 35 осіб жіночої статі, 5 – чоловічої.

Практична значимість: Матеріали кваліфікаційної роботи рекомендовано використовувати при профілактичній та корекційній роботі психологів та соціологів з особами з низьким рівнем толерантності до невизначеності, під час створення та проведення тренінгів та групових форм роботи, при розробці стратегій подолання невизначеності та підвищення рівня психологічного благополуччя.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

1.1 Сутність поняття толерантності до невизначеності та їх прояви у студентства

Незважаючи на великий обсяг наукових досліджень щодо невизначеності, проведених психологами, соціологами, філософами та медиками, цей термін часто або не був чітко визначений, або був визначений різними і часто непослідовними способами.

Так, у тлумачному словнику української мови «невизначеність» має значення явища точно не встановленого, не зовсім виразного, ясного; невизначеного становища. Загалом, у різних словниках використовується безліч термінів, щоб пояснити що означає бути невизначеним: мінливий, не заслуговує на довіру, не чітко визначений або невизначений, невідомий, ненадійний, непевний, непостійний, проблематичний, сумнівний.

Таке визначення висвітлює важливу область згоди щодо природи невизначеності – уявлення про те, що невизначеність по суті є психічним станом, суб'єктивним когнітивним досвідом людини, а не ознакою об'єктивного, матеріального світу. Крім того, специфічним фокусом цього досвіду є незнання – тобто відсутність знань. Важливо відзначити, що невизначеність не еквівалентна простому незнанню. Невизначеність – це усвідомлене розуміння або суб'єктивний досвід незнання.

Дослідники виділяють три різні джерела невизначеності [39]. Перше джерело невизначеності це ймовірність (також можна назвати ризиком), виникає через випадковість чи невизначеність майбутнього. Друге джерело – невизначеність та виникає через обмеження в надійності, достовірності або адекватності інформації про ймовірність (ризик). Останнє джерело –

складність, виникає через особливості наявної інформації, які ускладнюють її розуміння, наприклад, через безліч можливих причин або наслідків.

Термін «толерантність» походить від латинського *tolerantia* і включає три пересічні значення: зносити, витримувати, терпіти, виявляти стійкість, витривалість. «Соціологічний енциклопедичний словник» розділяє значення терміна толерантність на:

1) терпимість до чужого способу життя, вірувань, думок, звичаїв, ідей, поведінки, почуттів.

2) відсутність або послаблення реагування на несприятливі фактори, у разі зниження чуттєвості до їх дії [19].

Феномен толерантності до невизначеності розглядався в працях таких відомих зарубіжних вчених як С. Баднер, Е. Дюркгайм, Т. Корнілова, Д. Леонт'єв, Е. МакДональд, Д. Маклейн, Р. Нортон, Д. Санчес, І. Френкель-Брансвік, Р. Халлмен. Також, це питання висвітлювалося і українськими дослідниками: І. Гусевим, С. Кузіковою, Л. Мітіною, В. Пічуріним, В. Попик, І. Томаржевською.

Концепцію ТН можна простежити до філософсько-філософських, психологічних, соціальних та організаційних дослідницьких коренів. Філософ К'єркегор (1813–1855) згадував, що саме життя по суті неоднозначне. Тривога може бути викликана страхом або «запамороченням» свободи через життєві невизначеності, які більшість людей не можуть винести. Пізніше емпіричні дані підтвердили зв'язок між ТН та тривогою.

Інший приклад — філософ минулого століття Фромм (1900–1980), який пов'язував релігію з «екзистенційною тривогою». Це усвідомлення людської свободи, але водночас і безсилля перед природою. У часи, як під час пандемії, люди можуть усвідомлювати невизначеність і двозначність, які, на думку К'єркегора та Фромма, присутні завжди. Люди можуть прийняти або уникнути свободи. Пізніше в «Етики двозначності» екзистенційний філософ де Бовуар описав свідомість як неоднозначну і що вона обмежує пристрасть людей до створення сенсу.

Вперше термін «толерантність до невизначеності» був використаний у 1948-49 роках Ельзою Френкель-Брунсвік [32] [33]. Спочатку толерантність до невизначеності була запропонована як зворотний бік нетерпимості до невизначеності, конструкт, який виник у ході дослідження авторитарної особистості. Конструкт авторитарної особистості, безумовно, був актуальним і важливим питанням у дослідженнях передсудів та крос-культурних дослідженнях. Ідея дослідження ґрунтувалася на роботах Еріха Фромма про авторитарний характер та Абрахама Маслоу про авторитарну особистість. Потім, з 1943 по 1950 рік, Теодор Адорно, Ельза Френкель-Брунсвік, Деніел Левінсон і Невіт Сенфорд провели великий, довгостроковий антифашистський дослідницький проект і вивчаючи риси авторитарної особистості. Їх дослідження включало створення низки інструментів для вимірювання переконань, у тому числі "шкали антисемітизму", "шкали політико-економічного консерватизму" та шкали ранжування "фашизму (передфашизму, потенційного фашизму)", яка пізніше була перетворена на шкалу "етноцентризм".

У 1950 році результати їх дослідження фашистської особистості були опубліковані в монументальній і класичній 990-сторінковій праці під назвою "Авторитарна особистість". У рамках цього дослідницького проекту з вивчення авторитарної особи Френкель-Брунсвік спеціально досліджувала ставлення до етнічних передсудів. Базуючись на результатах цих досліджень вона опублікувала три роботи про нетерпимість до двозначності (1948, 1949, 1951). Ельза Френкель-Брунсвік зробила інструкцію свого дослідження, повідомивши, що змінна нетерпимість до двозначності є загальною особистісною змінною, що лежить в основі соціальної орієнтації.

Вона стверджувала, що толерантність до невизначеності узагальнює різні аспекти емоційного та когнітивного функціонування особистості, характеризуючи когнітивний стиль, системи переконань і ставлення, міжособистісне та соціальне функціонування та поведінку при вирішенні проблем.

Слідом за І. Френкель-Брунsvік у 1962 р. С. Баднер розглядав толерантність до невизначеності як «індивідуальну змінну», визначав основні характеристики ситуацій невизначеності, а саме новизна, складність, суперечливість та нерозв'язаність [25]. Його стаття на цю тему цитується понад 1000 разів.

Бохнер [24] класифікував атрибути осіб, які нетерпимі до двозначності, надані теорією Френкель-Брунsvік. Дев'ять основних характеристик описують нетерпимість до двозначності і полягають у наступному:

1. Відторгнення від усього, що є незвичним для людини.
2. Надання переваги знайомому, зрозумілому.
3. Неможливість прийняття у одного об'єкта протилежних рис.
4. Однобоке сприйняття інших, наявність ригідних вкорінених установок.
5. Передчасність умовиводів та їх категоричність, фокусування на первинному враженні, оцінці об'єкта.
6. Потреба особистості в категоризації.
7. Прагнення до визначеності.
8. Прихильність до найпершого прийнятого рішення.
9. Уникнення ситуацій багатозначності.

До вторинних ознак він від відніс риси характеру людини, які пов'язані з інтолерантністю до невизначеності, серед яких: авторитарність, агресивність, догматичність, екстракаральність, етнічна упередженість, жорсткість, закритість, низький ступінь креативності, тривожність.

Маклейн включив контекстну інформацію, визначивши толерантність до невизначеності як «діапазон реакцій на стимули, від неприйняття до потягу, при сприйнятті невідомих, складних, динамічно невизначених або суперечливих інтерпретацій, стимулів»[47].

Нідерландський психолог Герт Хендрік Хофстеде [42] описав групи з низьким та рівнем уникнення невизначеності (низький рівень уникнення = висока толерантність) як групи, які мають основні цінності «дослідження» та «терпіння», і люди дотримуються лише правил, які є абсолютно необхідними. Те, що відрізняється сприймається цікавим. Позитивну оцінку мають такі слова

як: можливо, спонтанний, неструктурований, вільний, відносність і експеримент. Такі слова, як структура, безпечний, передбачуваний, жорсткий, закон і обов'язок, розглядаються як негативні. Використання мови м'яке (не голосне) і неточне, і люди високого рівня толерантності до невизначеності часто задають відкриті запитання. Невербальна поведінка відзначається неформальністю, не поспіхом, розслабленістю і відсутністю табу.

З іншого боку, люди з екстремально низьким рівнем толерантності до невизначеності демонструють високу потребу у впевненості та заклопотаність правдою. Правила важливі, навіть якщо вони не працюють, а те, що відрізняється, небезпечно. Тому приймаються лише знайомі ризики. Існують жорсткі табу щодо того, що є брудним, неправильним чи непристойним. Особи з технічної допомоги екстремально низького рівня багато сперечаються, голосно, швидко оцінюють ситуацію як правильну чи неправильну, невпевнені. Вони переносять стрес самі та змушують інших його відчувати. Важливо усвідомити, що без розуміння походження знань і, отже, відносності цінностей і перспектив – враховуючи, що не існує абсолютних критеріїв для вимірювання цього – обидві особи з низьким або високим рівнем ТН можуть бути помилково оцінюватися як негативний або позитивний образ.

Намагаючись розкрити сутність поняття «толерантність до невизначеності», деякі дослідники відокремлюють толерантність до невизначеності від толерантності до неоднозначності, тоді як інші використовують обидва терміни як взаємозамінні. Деякі стверджують, що толерантність до двозначності є особистою змінною, а уникнення невизначеності — соціологічною змінною.

У літературі зазвичай питання толерантності до невизначеності розглядають як стабільну ознаку [31]. ТН постійно пов'язується з іншими рисами особистості, такими як авторитаризм, догматизм і відкритість досвіду. Відповідно до цього погляду на рівні толерантності до невизначеності «рис», показники конструкції, як правило, мають загальний характер (тобто, виключаючи прояви толерантності, специфічні для ситуації). Крім того, можна розглядати толерантність до невизначеності як стан, що визначається

ситуативними чи контекстуальними факторами, які необхідно виміряти та врахувати [40]. Відповідно до цієї точки зору, були розроблені специфічні заходи для вимірювання толерантності та інтолерантності до невизначеності, щоб оцінити, наприклад, наскільки добре люди визнають своє власне неоднозначне ставлення до авторитетних фігур або реакцію на медичну невизначеність.

Існуючі теоретичні моделі толерантності до невизначеності та суміжні концепції, що походять із різних дисциплін, поміщають концепцію ТН у ширший контекст. Зокрема, декілька моделей фокусуються на когнітивному вимірі невизначеності та аспекті толерантності до невизначеності, що обробляє інформацію. Приклади включають епістемічну теорію Аріє Кругланскі [45] яка тлумачить потребу в закритті (NFC) — бажання будь-якої твердої віри в певну тему, на відміну від невизначеності — як фундаментальну мотивацію для людини. поведінка. Згідно з цією теорією, потреба у закритті визначається як індивідуальними відмінностями, так і ситуативними факторами і виробляє когнітивно-мотиваційну орієнтацію на соціальний світ, який є відкритим або закритим. Ця потреба в умовах невизначеності впливає на поведінку людей у пошуку інформації, змушуючи людей «захоплювати» інформацію, яка призводить до закриття, і «завмирати» після закриття. Подібним чином теорія орієнтації на невизначеність Соррентіно [52] фокусується на когнітивному вимірі невизначеності та розглядає управління невизначеністю як фундаментальну поведінкову мотивацію. Вона являє собою стиль саморегуляції, що стосується того, як люди підходять до невизначеності та керують ними. Люди, орієнтовані на невизначеність, шукають нову інформацію та взаємодіють з нею, тоді як люди, орієнтовані на впевненість, уникають її. Індивідуальні відмінності в орієнтації до невизначеності взаємодіють із ситуаційними характеристиками, афективними мотиваціями та іншими факторами.

Толерантність до невизначеності розглядається у контексті її взаємодії з іншими психологічними конструкціями та на різних рівнях. Так, існують

дослідження, які виявляють позитивний зв'язок ТН з моделлю великої п'ятірки [43]. Неоднозначність і непередбачуваність є центральними конструкціями багатьох моделей стресу [36]. Це тому що двозначність є потужним фактором стресу в широкому діапазоні ситуацій, як наприклад при організаційних змінах чи безробітті[27]. Вважається, що толерантність до неоднозначності впливає на афективні реакції на стресори двома способами:

- По-перше, люди з нетерпимістю до двозначності, як правило, оцінюють невизначені ситуації як загрозові, а не як джерело можливостей.
- По-друге, терпимість до двозначності може допомогти індивіду краще впоратися зі стресовими факторами та уникнути несприятливих наслідків.

Коли люди терпимо ставляться до неоднозначності, вони краще здатні раціонально розглядати негативні події та визначати потенційні пояснення. Навпаки, коли люди не терплять неоднозначності, вони схильні до наполегливості, надмірного занепокоєння, магічного мислення та інших неадаптивних форм поведінки[31]. Без терпимості до неясності людина відчувати недостачу психологічних ресурсів, щоб адаптивно реагувати на невизначені події в їхньому новому контексті.

Фурхам та Авісон виявили, що терпимість до двозначності пов'язана з естетичними уподобаннями. Зокрема, особи з високою толерантністю до двозначності віддавали перевагу сюрреалістичним картинам[34].

Також ТН вивчається й на організаційному рівні. Прикладом може бути теорія «темного середовища» Роберта Штернберга. За його словами нова організація може викликати невизначеність, бути незрозумілою та заплутаною для людей, які в ній орієнтуються. Нова школа може, наприклад, представляти «темне середовище» також для учня, який в ньому орієнтується, щоб отримувати хороші оцінки або заводити друзів. Іншим прикладом є астронавти в космічній місії, які переміщуються в «темному середовищі», коли вони орієнтуються в організаційному контексті в невідомому та екстремальному середовищі людини.

Було також проведено багато досліджень направлених на визначення зв'язку толерантності до невизначеності з різними аспектами навчання студентів.

У навчальній діяльності толерантність до невизначеності пов'язують з ефективною обробкою інформації. Толерантність до неоднозначності у освітньому процесі — це здатність справлятися з невизначеностями в навчанні, не відчуваючи розчарування або покладаючись на джерела знань.

Так, в дослідженні студентів лінгвістів високий рівень толерантності до невизначеності дає їм можливість комфортно вивчати нову мову, незважаючи на те, що вони стикаються з невизначеністю та іноземними явищами у структурному та культурному вимірах.

За дослідженнями Тессера, студенти з низьким рівнем толерантності до невизначеності схильні до пошуку інформації, яка підтверджує їх гіпотези. На відміну від них, студенти з високим рівнем ТН у своїх дослідженнях шукають об'єктивну інформацію, навіть якщо вона спростовує їх попередню гіпотезу [55].

Низька толерантність до двозначності також може перешкоджати створенню соціальних зв'язків, продуктивності в неоднозначному середовищі, досягненню складних уявлень і здібностей, а ті, кому незручна неоднозначна ситуація, можуть вийти з неї або уникати такої ж ситуації в майбутньому. Коли учні стикаються з величезною кількістю нової інформації або конфліктами під час навчання, це може призвести до сильних негативних емоційних реакцій, таких як стрес[34].

В цілому, під час теоретичного аналізу було виявлено що існуючим працям щодо розуміння феномену толерантності до невизначеності бракує послідовності, конкретності та широти. Жодне єдине концептуальне визначення чи емпіричний показник не охоплює повний спектр толерантності до невизначеності. Сьогодні також існує потреба в подальшому пов'язанні толерантності до невизначеності з новими психологічними

конструкціями, вивчення нових областей та отримання уявлень з різних точок зору та на різних рівнях дослідження.

1.2 Психологічне благополуччя особистості та їх прояви у студентства

Якість життя – це складна концепція, яка охоплює об'єктивні та суб'єктивні виміри, такі як їжа, житло, можливість вивчення, здоров'я та уявлення про них. Деякі дослідники визначають якість життя як суб'єктивний погляд на те, наскільки досягнуто щастя та задоволення. Також трактується як почуття особистого, суб'єктивного погляду, який також вважався тісно пов'язаним з певними біологічними, економічними, психологічними та соціальними факторами.

Термін благополуччя зазвичай означає «добробут, щастя та благополуччя» і відноситься до нової культури або стилю життя, прагнення жити щасливим і красивим життям через гармонію фізичного та психічного здоров'я.

Психологічне благополуччя відноситься до позитивного психічного здоров'я. Воно зазнало широкого емпіричного огляду та теоретичної оцінки. В даний час не існує єдиного консенсусного концептуального розуміння психологічного благополуччя.

У 1946 році Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) була першою організацією, яка включила визначення благополуччя у передмову до свого статуту, де детально описується значення «здоров'я»: «здоров'я як стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя а не тільки відсутність хвороб і фізичних дефектів» [57].

Дослідження показали, що психологічне благополуччя є різноманітною багатовимірною концепцією, яка розвивається через поєднання емоційної регуляції, характеристик особистості, особистості та життєвого досвіду. Психологічне самопочуття може збільшуватися з віком, освітою, екстраверсією і свідомістю і зменшуватися при невротизмі.

Існує два основних підходи до концептуалізації благополуччя. Перший підхід акцентує увагу на оцінці людиною власного життя — як емоційно, так і

когнітивно. Його називають гедонічним благополуччям і складається з наступних елементів:

- частих приємних почуттів,
- рідкісних неприємних відчуттів,
- загального судження про те, що життя приносить задоволення.

Цю тристоронню модель також називають суб'єктивним благополуччям[30], оскільки вона визначає пріоритетність власної оцінки людини того, наскільки добре проходить її життя і чи отримує вона те, що хоче від життя, без особливого турботи про те, що це «речі» насправді є.

Другий підхід включає кілька концепцій, які разом називають евдемонічним благополуччям. Цей підхід бере за основу те, що існують певні потреби чи якості, які є суттєвими для психологічного зростання та розвитку. Задоволення цих потреб дозволяє людині повністю розкрити свій потенціал.

Концепція об'єктивного психологічного благополуччя К. Ріфф якраз відноситься до другого підходу. Дослідження Керол Ріфф привело до зміщення фокусу з суб'єктивної на об'єктивну концепцію психологічного благополуччя. Її дослідження теоретично та концептуально ґрунтуються на концепції самоактуалізації Маслоу, погляді Роджерса на повністю функціонуючу людину, формулюванні індивідуалізації Юнга, концепції зрілості Олпорта, концепції Еріксона психосоціальної моделі стадії, основні тенденції виконання життя за Бюлером, описи зміни особистості в зрілому віці та старості Нойгартеном, а також шість критеріїв позитивного психічного здоров'я Джаходи, а також додаткові більш значущі конотації «евдемонії», наприклад, реалізація потенціалу через певну форму боротьби.

Дослідження К. Ріфф (1989) призвело до розроблення нового об'єктивного вимірювання психологічного благополуччя, з наступними компонентами, відображеними на рис. 1.2.1:

Рис. 1.2.1 Графічне зображення шести факторної моделі психологічного благополуччя К. Ріффа

Можна виділити шість основних компонентів психологічного благополуччя[49]:

Під автономією розуміється здатність бути незалежним, відсутність боязні протиставити свою думку думці більшості, здатність до нестандартного мислення та поведінки. Відсутність достатнього рівня автономії веде до конформізму, зайвої залежності від думки оточуючих.

Наявність життєвих цілей пов'язана з переживанням осмисленості свого існування, відчуттям цінності того, що було в минулому, відбувається в теперішньому і відбуватиметься в майбутньому. Відсутність цілей у житті спричиняє відчуття безглуздості, нудьги.

Особистісне зростання передбачає прагнення розвиватися, вчитися і сприймати нове, а також наявність відчуття власного прогресу. Якщо з якихось причин особистісне зростання не можливе, то наслідком цього стає почуття нудьги, стагнації, відсутність віри у свої здібності до змін, оволодіння новими вміннями та навичками, при цьому зменшується інтерес до життя.

Під позитивними відносинами з оточуючими мається на увазі вміння співпереживати, здатність бути відкритим для спілкування, а також наявність навичок, що допомагають встановлювати та підтримувати контакти з іншими

людьми, бажання бути гнучким у взаємодії з оточуючими, вміння дійти компромісу. Відсутність цієї якості свідчить про самотність, про замкнутість, нездатність встановлювати та підтримувати довірчі відносини, небажання шукати компроміси.

Самоприйняття відображає позитивну самооцінку себе у своєму житті в цілому, усвідомлення та прийняття не лише своїх позитивних якостей, а й недоліків. Протилежність самоприйняття – почуття незадоволеності собою, що виражається в неприйнятті певних якостей своєї особистості, незадоволення вірності своїм минулим.

Управління навколишнім середовищем передбачає наявність якостей, які зумовлюють успішне оволодіння різними видами діяльності, здатність домагатися бажаного, долати труднощі на шляху реалізації власних цілей; у разі нестачі цієї характеристики спостерігається відчуття власного безсилля, некомпетентності, присутня нездатність щось змінити або покращити для того, щоб досягти бажаного.

У шведському дослідженні, присвяченому благополуччю літніх людей, Б. Галлеред і Д. Селден [38] виділили п'ять компонентів індивідуального благополуччя і, навпаки, «погане самопочуття».

Рис.1.2.2 Графічне зображення складових індивідуального благополуччя за Б. Галлередом і Д. Селденом

Двоє дослідників стверджують, що всі ці сфери взаємопов'язані і впливають одна на одну. Коли відчуття поганого самопочуття сягає кількох сфер, вони згадують про «багатовимірну проблему благополуччя»; проблеми зі здоров'ям, що призводять до багатовимірної проблеми швидше, ніж інші. Хоча більшість досліджень висвітлюють явища «порочних кіл», існують також «позитивні кола» або добродесні кола.

Однак добробут впливає на все повсякденне життя і, таким чином, є частиною економічного, соціального, політичного та географічного контексту. Таким чином, дослідження добробуту зосереджується не тільки на окремих індивідах і може бути включено в набагато більші області аналізу. В. Ашауер, наприклад, підкреслює, що відсутність соціального визнання, інтеграції та належності породжує глобальніший стрес, який він, як і інші автори, кваліфікує як «соціальне нездужання». Соціолог показує, що страх перед соціальним занепадом у консервативних державах і більша нестабільність у ліберальних країнах призводять до високого рівня невдоволення. Більшість економістів, переважно під впливом утилітарної парадигми, вважають, що оптимальна економічна політика максимізує колективний добробут, що розуміється як суму (або навіть середнє) добробуту всіх індивідів. Утилітаризм підкреслює, що благополуччя всіх є важливішим, ніж благополуччя особистості.

Соціолог Дж. Делі наголошує на важливості суб'єктивного аспекту благополуччя та обмеженості глобальних об'єктивних показників, які він сприймає як «вибіркові, неповні та довільні, оскільки вони більше відповідають вибору дослідника, аніж індивідуальних. Багатьох із цих проблем можна уникнути, якщо люди самі, як експерти, дадуть загальну оцінку свого життя» [28].

Хоча більшість авторів сходяться на думці, що суб'єктивне благополуччя – це поєднання відчуття щастя та задоволення від життя, яке живуть люди, визначення та вимірювальні показники широко обговорювалися і досі широко обговорюються. Деякі видатні психологи погоджуються, що задоволення від прожитого життя включає когнітивний вимір, тоді як питання щастя

відноситься до емоційного виміру благополуччя. Таким чином, ці два показники не підлягають обміну, але тісно пов'язані між собою (оголошення себе нещасним навряд чи сумісно з високим рівнем задоволення від життя). Американський психолог Е. Дінер [29] вважає, що «суб'єктивне благополуччя включає довгострокові рівні приємних афектів, відсутність неприємних афектів і задоволення життям». Соціологи М. Форсе та М. Пароді виділяють три складові власної задоволеності життям: ресурси людини (фінансові, а також фізичне та психічне здоров'я), зайнятість та якість професійного життя; відчуття успіху, а також визнання в роботі та професій, різні аспекти сентиментального та соціального життя (подружня пара, діти, друзі, участь у добровільних об'єднаннях тощо).

Суб'єктивне благополуччя буде поєднанням відчуття щастя та задоволення життям, включаючи різні аспекти, такі як когнітивна оцінка життя, позитивні емоції, такі як радість чи гордість, а також наявність або відсутність негативних емоцій, таких як біль або занепокоєння. Тому для того, щоб повністю охопити поняття благополуччя, необхідно включити як його об'єктивну, так і суб'єктивну складові. Благополуччя, головним чином у його суб'єктивному вимірі, є поняттям, яке переживає значне зростання, особливо тому, що для низки політичних лідерів та бізнесменів воно стосується ідеї про те, що щасливіші громадяни створюють більш економічно ефективні суспільства.

Психологічне благополуччя студентської молоді має свої особливості. Найбільш яскраво процеси переживань і виникаючі відповідно до цього дезадаптації виявляються у навчально-професійній діяльності. Перебудова системи вищої освіти, перехід багатьох вузів на нові моделі навчання пов'язані зі змінами навчальних планів, запровадженням нових курсів, нових педагогічних технологій, нових освітніх програм. Навчання у вищому навчальному закладі — принципово новий етап у порівнянні з навчанням у школі. Підвищуються інформаційні навантаження, що супроводжуються аритмічністю в роботі, посиленням гіподинамії. Ускладнюються міжособистісні відносини, виникають проблеми у зв'язку з відірваністю від

сім'ї, можливим проживанням у гуртожитку. Все це веде до тривалого стану емоційної напруги, виникнення почуття тривоги, відчуття психологічного неблагополуччя[1]. В особливо складному становищі виявляються студенти початкових курсів, потрапляючи у нові специфічні соціальні відносини та умови діяльності, не характерні до шкільного етапу їх життя. Для успішного навчання ці студенти змушені за рахунок додаткової вольової напруги мобілізувати резерви організму, тому що на заняття вони приходять вже в зниженому функціональному стані.

Студенти стикаються з незвичними методами та формами навчання, новими емоційними переживаннями, у них змінюється режим праці та відпочинку, сну.

Студентський вік за своїми психологічними параметрами є найбільш активним віком, в якому відбувається професійне становлення, формуються ціннісні освіти особистості, що визначають життєві цілі та смисли [3]. Пристосування до нових умов навчання, життя, свого статусу на шляху професійного становлення призводить молоду людину до переживання стресу, внутрішньоособистісного конфлікту, фрустрації, психологічної кризи [5].

Період студентства супроводжується різними психологічними кризами, які призводять до порушення адаптації до соціального середовища. Емоційна напруга, тривога, розгубленість, дезорганізація пізнавальної активності та поведінки – такі прояви психологічної кризи, що дуже ускладнюють мобілізацію особистісних ресурсів, необхідних для його. Для студентського віку характерні криза «виривання коренів», коли молоді люди хочуть однаково активно проявити себе в ідеології, світогляді, сексі та майбутній професійній діяльності [3], та криза професійного навчання (час навчання у професійному навчальному закладі). До факторів, що обумовлюють кризу, належать: незадоволеність професійною освітою та професійною підготовкою; перебудова провідної діяльності (випробування студента «свободою» в порівнянні зі шкільними обмеженнями); зміна соціально-економічних умов життя (через соціально-майновий розрив між однокурсниками багато не стільки навчаються, скільки «підробляють», або ж вони повністю залежать від батьків у

матеріальному плані). Це так звані нормативні кризи професійного становлення. Серед значущих факторів їх виникнення можна виділити низький рівень умінь і навичок саморегуляції, а також недоліки в організації навчально-професійної діяльності.

Отже, будо проаналізовано теоретичний матеріал з питання психологічного благополуччя студентської молоді. Так, психологічне благополуччя можна визначити як інтегральний показник ступеня спрямованості особистості на реалізацію основних компонентів позитивного функціонування, а також ступеня реалізованості цієї спрямованості, що суб'єктивно виражається у відчутті щастя, задоволеності собою і власним життям.

Висновок до розділу 1

Було проаналізовано поняття толерантності до невизначеності студентської молоді. Толерантність до невизначеності – визначається як те, як люди сприймають і реагують на ситуації невизначеності. Люди з низьким рівнем толерантності до невизначеності, як правило, відчують стрес, передчасно реагують і уникають неоднозначних подразників, тоді як люди з високою толерантністю до двозначності сприймають неоднозначні ситуації/стимули як бажані та цікаві і не заперечують і не спотворюють складність. Зазвичай питання толерантності до невизначеності розглядають з точки зору різних підходів: як різновид когнітивного стилю; як соціально-психологічну установку; як особистісна характеристика, як похідне від родового поняття толерантність.

Дослідження теоретичного матеріалу з питання сутності психологічного благополуччя молоді дало нам наступне: психологічне благополуччя є основною ознакою психічного здоров'я, і є необхідною умовою становлення суб'єкта. Психологічне благополуччя являє собою динамічну сукупність психічних властивостей особистості, які забезпечують злагодженість між вимогами людини й суспільства, що є одним із першорядних умов вдалої самореалізації; передбачає зацікавленість у існуванні, самостійність міркувань та ініціативу, уподобання в якійсь галузі діяльності, активність і незалежність; відповідальність і спроможність до ризику, віру в себе і повагу до іншого, розбірливість у засобах досягнення мети, здатність до сильних почуттів і переживань, усвідомлення власної індивідуальності. Саме погодженість мотивів, цілей, цінностей людини із вимогами навколишнього природного середовища й внутрішніми можливостями особистості в психології трактується як умова і прояви психологічного благополуччя.

РОЗДІЛ 2

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ЯК ЧИННИКА ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

2.1. Організація та методи дослідження

Експериментальне дослідження толерантності до невизначеності як чинник психологічного благополуччя студентської молоді проводилось в 4 етапи:

1. Вивчення та узагальнення літератури з обраної теми.
2. Вибір методик та вибірки дослідження.
3. Проведення емпіричного психологічного дослідження.
4. Аналіз та обробка результатів дослідження.

Перший етап передбачав теоретичний аналіз наукової літератури вітчизняних та зарубіжних психологів на тему толерантності до невизначеності та психологічного благополуччя,

На другому етапі було здійснено підбір стандартизованих діагностичних методик для вивчення толерантності до невизначеності та психологічного благополуччя для проведення емпіричного дослідження. Так, було обрано наступне методики:

1. «Новий опитувальник толерантності до невизначеності» Т.В. Корнілової;
2. «Шкала толерантності до невизначеності» МакЛейна;
3. «Шкали психологічного благополуччя» Х. Ріфф (адаптація Н.Н. Лепешинського);
4. «Шкала суб'єктивного благополуччя» А. Перуе-Баду (адаптація М.В. Соколової).

Опитування проводилось за допомогою онлайн гугл-форми. В дослідженні брали участь студенти 1-4 курсів вищих навчальних закладів. Загальна кількість респондентів – 40 досліджених осіб віком від 17 до 24 років, серед яких 35 особи жіночої статі, 5 – чоловічої.

Використовувався «Новий опитувальник толерантності до невизначеності» Т. В. Корнілової. Респондентам пропонувалося відповідати на твердження від 1 (повністю згоден) до 7 (повністю не згоден), проміжні бали мають відповідні значення. Складається методика з трьох шкал:

Шкала толерантності до невизначеності трактується як особистісна якість, що характеризується готовністю до новизни, прагненням до новизни та виходу за рамки звичного, інтерес до вирішення складних задач.

Шкала інтолерантності відображає прагнення до чіткості, структурованості, неприйняття ситуацій невизначеності, категоричність, дихотомічність поглядів на цінності, вчинки та думки.

Міжособистісна толерантність розуміється як потреба контролю та прозорості, та стабільності в стосунках з іншими людьми.

Наступною використовувалася «Шкала толерантності до невизначеності» МакЛейна в модифікації Є. М. Осина. Методика складається з 22 тверджень, з якими респондентам потрібно висловити рівень згоди за семибальною шкалою Лайкерта (від «повністю згоден» до «повністю не згоден»). Вона має 5 субшкал, такі як: ставлення до новизни, ставлення до складних завдань, ставлення до невизначених ситуацій, перевага невизначеності, толерантність до невизначеності. Також підраховується загальний бал за всіма шкалами.

Автор методики розглядає толерантність до невизначеності як відкритість до невизначеності та непередбачуваності світу, вміння діяти в умовах невизначеності.

Також використовувалася «Шкала психологічного благополуччя» Х. Ріфф (адаптація Н.Н. Лепешинського). Згідно з методикою, респондентам пропонується 84 твердження, на які треба відповісти згідно семибальної шкали Лайкерта. Психологічне благополуччя тут розуміється як суб'єктивне відчуття цілостності та смислової наповненості життя. «Шкала психологічного благополуччя» містить у собі шість базових компонентів теорії про психологічне благополуччя Ріфф: позитивні відносини з іншими,

самоприйняття, цілі в житті, автономія, управління оточенням, особистісний ріст.

Останньою обраною методикою є «Шкала суб'єктивного благополуччя» А. Перуе-Бадю (адаптація М.В. Соколової). Вона складається з 17 тверджень, на які треба відповідати за семибальною шкалою Лайкерта від 1 в значенні «повністю згоден» до 7 «повністю не згоден». Суб'єктивне благополуччя часто розглядається як компонент психологічного благополуччя. Воно відображає наскільки людина задоволена своїм життям через призму особистих уявлень про щастя та хороше життя. Шкала суб'єктивного благополуччя має 6 кластерів: позитивні стосунки з іншими, автономія, управління оточенням, особистісне зростання, мета у житті, самоприйняття.

На третьому етапі було проведено діагностику рівня толерантності до невизначеності а також рівня психологічного благополуччя респондентів.

Четвертий етап являє собою обробку та інтерпретацію даних, отриманих з діагностики студентської молоді, а також проведення регресивного аналізу для виявлення ступеня і характеру впливу толерантності до невизначеності на рівень психологічного благополуччя студентської молоді.

2.2. Аналіз результатів дослідження толерантності до невизначеності та психологічного благополуччя студентської молоді

Відповідно до визначених нами завдань дослідження була проведена психодіагностична робота. Нижче представлений аналіз стандартизованих та узагальнених результатів щодо впливу толерантності до невизначеності на рівень психологічного благополуччя студентської молоді на основі заповнених респондентами бланків відповідей за методиками: «Новий опитувальник толерантності до невизначеності» Т. В. Корнілової, «Шкала толерантності до невизначеності» МакЛейна «Шкала суб'єктивного благополуччя» А. Перуе-Бадю (адаптація М.В. Соколової); «Шкали психологічного благополуччя» Х. Ріфф (адаптація Н.Н. Лепешинського).

Так, маємо наступні данні, отримані при проведенні «нового опитувальник толерантності до невизначеності» Т.В. Корнілової, відображені у табл. 2.2.1:

Таблиця 2.2.1

Рівні толерантності та інтолерантності до невизначеності у студентської молоді за методикою «Новий опитувальник толерантності до невизначеності» Т.В. Корнілової

Показники Шкала	Високий		Середній		Низький	
	К-сть респон дентів	% респон дентів	К-сть респон дентів	% респон дентів	К-сть респон дентів	% респон дентів
Толерантність до невизначеності	11	27,5	29	72,5	0	0
Інтолерантність до невизначеності	26	65	14	35	0	0
Міжособистісна інтолерантність до невизначеності	12	30	23	57,5	5	12,5

Показники за шкалою Толерантності до невизначеності найбільше виражені на середньому рівні – 72,5%, що говорить про меншу рефлексивність та тривожність респондентів, вони швидше переходять від планів до дій і ситуативно схильні йти на ризик. Високий рівень мають 11 студентів, що свідчить про їх позитивне ставлення до ситуацій невизначеності, готовність діяти в нових для них ситуаціях.

За шкалою Інтолерантності до невизначеності (ІТН) спостерігається 65% досліджуваних з високими показниками, для яких характерним є намагання внести у своє життя та навколишнє середовище максимальну однозначність та ясність, неприйняття невизначеності, дихотомічні погляди на оточуючий світ. 35% мають середні показники, тобто можуть проявляти інтолерантність до невизначеності ситуативно. Низький рівень толерантності до невизначеності та

інтолерантності зовсім не представлений у вибірці. Ще може бути пов'язаним з тим, що студенти, в більшості, можуть проявляти толерантність до одних ситуацій невизначеності, і одночасно проявляти інтолерантність у інших, наприклад, коли ситуації стосуються різних сфер життя.

Опираючись на дані, отримані за шкалою Міжособистісної інтолерантності до невизначеності (MITN), зазначимо, що 57,5% студентів мають ситуативний дискомфорт у випадках невизначеності у відносинах з оточенням, потребу у ясності та контролю у своїх міжособистісних стосунках. 30% студентської молоді позитивно ставляться до невизначеності в міжособистісних стосунках, не відчують дискомфорту. Низький рівень мають 5 респондентів, що свідчить про їх потребу у прозорості та ясності, а також контролю у своїх стосунках.

На рис. 2.2.1 зображено відсоткове співвідношення високих, середніх та низьких показників групових результатів за «Шкалою толерантності до невизначеності» МакЛейна (Додаток Ж):

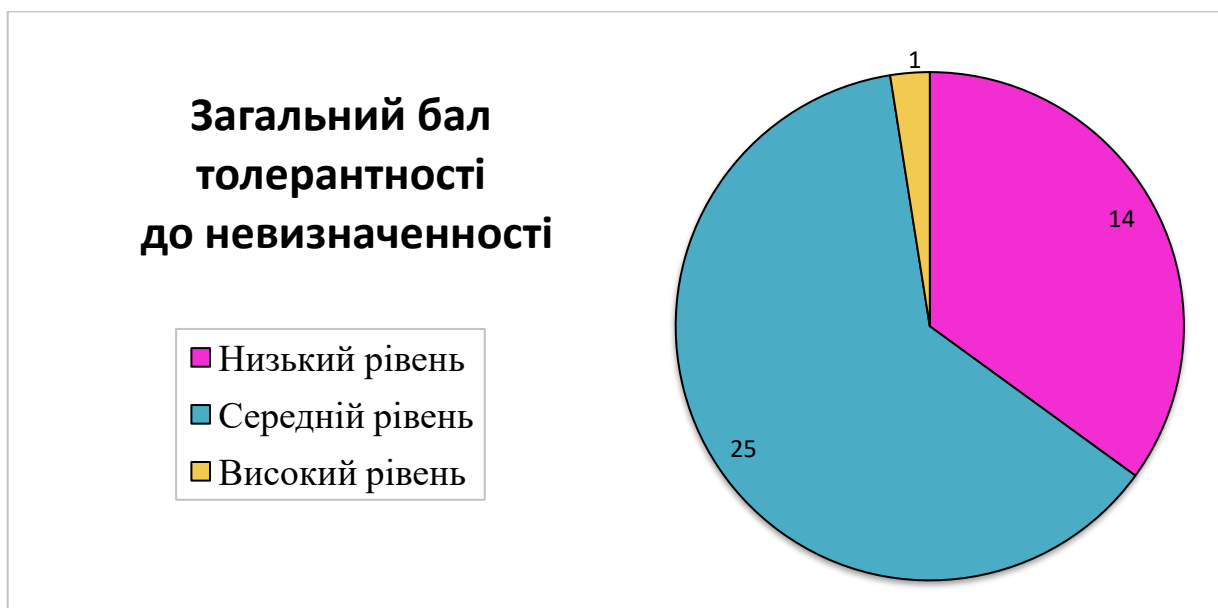

Рисунок 2.2.1 Групові результати дослідження рівня толерантності до невизначеності студентської молоді за методикою «Шкала толерантності до невизначеності» МакЛейна

Цей рисунок демонструє значну перевагу в кількості студентів, що мають середній рівень толерантності до невизначеності, що свідчить про

ситуативність оцінювання ситуацій невизначеності як позитивних, помірну потребу в категоризації та стабільності. Виходячи з отриманих даних також можна сказати що 35% студентів мають низький рівень толерантності до невизначеності. Це говорить про те, що вони мають труднощі з прийняттям неоднозначних складних ситуацій, схильні спрощувати дійсність до «чорного-білого», остерігаються ситуацій невизначеності. Тільки один студент має високий рівень ТН, що проявляється у багатовимірному погляді на життя, готовності діяти в ситуаціях невизначеності, не сприйнятті діяти за готовими шаблонами.

Для того, щоб більш детально проаналізувати толерантність до невизначеності студентської молоді було проаналізовано наступні субшкалами «Шкали толерантності до невизначеності» МакЛейна, та зображено у табл. 2.2.2.

Таблиця 2.2.2

Відсоткове співвідношення рівнів компонентів толерантності студентської молоді за субшкалами методики «Шкала толерантності до невизначеності»

МакЛейна

Показники Шкала	Високий		Середній		Низький	
	К-сть респо нденті в	% респо нденті в	К-сть респо нденті в	% респо нденті в	К-сть респо нденті в	% респо нденті в
Ставлення до новизни	2	5	28	70	10	25
Ставлення до складних задач	2	5	28	70	10	25
Ставлення до невизначеності	2	5	28	70	10	25
Перевага невизначеності	2	5	32	80	6	15
Уникнення невизначеності	2	5	23	57,5	15	37,5

Більшість осіб (70%) мають середні показники за шкалою «ставлення до новизни», «ставлення до складних задач» та «ставлення до невизначеності», що підкреслює ситуативне ставлення до нового, раніше не відомого, ситуативне прийняття складних задач, відносну готовність до їх вирішення, нейтральне відношення до ситуацій невизначеності.

Так само, низький рівень за цими шкалами має 25% студентської молоді. Це свідчить про негативне ставлення до нових, невизначених ситуацій, негативну оцінку перспектив вирішення складних задач.

У 80% респондентів визначено середній рівень надання переваг невизначеності, що репрезентує студентську молодь як здатну покластися на себе у більшості ситуацій невизначеності, таку, яка іноді надає перевагу вже знайомим шляхам вирішення задач, а іноді новим, невідомим раніше. Низький рівень мають 6 респондентів, що свідчить про надання ними переваги вже знайомим ситуаціям, шляхи вирішення якої заздалегідь відомі та зрозумілі.

Середні показники за шкалою «уникнення невизначеності» мають 57,5% вибірки, що відображає їх неоднорідне відношення до різних випадків невизначеності, ситуативну готовність до них. Низький рівень уникнення означає представлений 15 респондентами, що не відчувають страху, не уникають ситуацій невизначеності, та навпаки впевнено та самостійно діють в таких умовах. Високий рівень має лише 5% вибірки, що говорить про їх небажання знаходитись в ситуаціях невизначеності, нездатність приймати рішення та діяти в таких умовах.

Так само, високий рівень представлений 5% респондентів і за іншими шкалами. Такі люди позитивно оцінюють ситуації невизначеності, новизни та складних задач, надають перевагу таким ситуаціям.

Наступною методикою, обраною для дослідження впливу толерантності до невизначеності на рівень психологічного благополуччя студентської молоді була «Шкала психологічного благополуччя» Х. Ріфф в адаптації Н.Н. Лепешинського. Так, у вигляді діаграми було проілюстровано відсоткове

співвідношення високих, середніх та низьких показників респондентів (див. рис. 2.2.2).

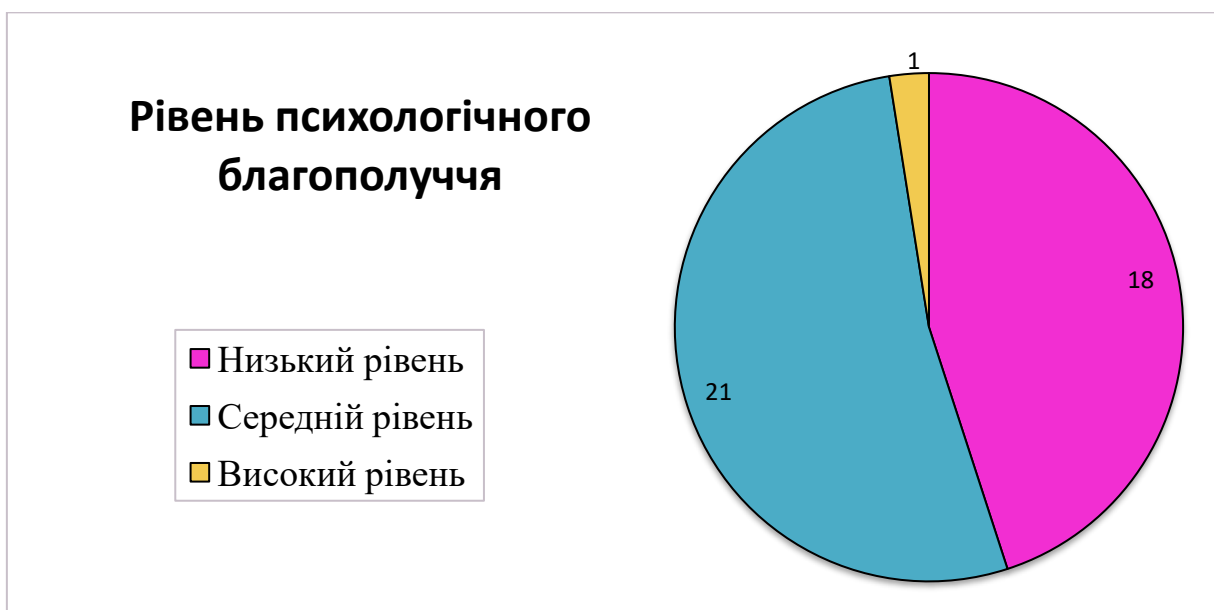

Рисунок 2.2.2 Групові результати дослідження рівня психологічного благополуччя за «Шкалою психологічного благополуччя» Х. Ріфф в адаптації Н.Н. Лепешинського

Опираючись на дані зображені на гістограмі, можемо говорити, що тільки 3% студентів мають високий рівень психологічного благополуччя, не мають серйозних психологічних проблем. Респонденти ефективно використовують можливості та володіють відчуттям майстерності в управлінні факторами та діяльністю навколишнього середовища, включаючи управління повсякденними справами та створення ситуацій для задоволення особистих потреб.

Середній рівень психологічного благополуччя мають 52% досліджуваних. Так, вони мають помірний психологічний комфорт, адекватну реакцію на оточуючу дійсність, не мають серйозних ментальних проблем.

І нажаль, 45% респондентів мають низький рівень психологічного благополуччя. Це свідчить про серйозний психологічний та емоційний дискомфорт, незадоволеність собою та своїм життям, відсутність надій на майбутнє та довіри до оточення.

Також за допомогою «Шкали психологічного благополуччя» Х. Ріфф в адаптації Н.Н. Лепешинського ми отримали наступні данні за кластерами, представлені у рис. 2.2.3:

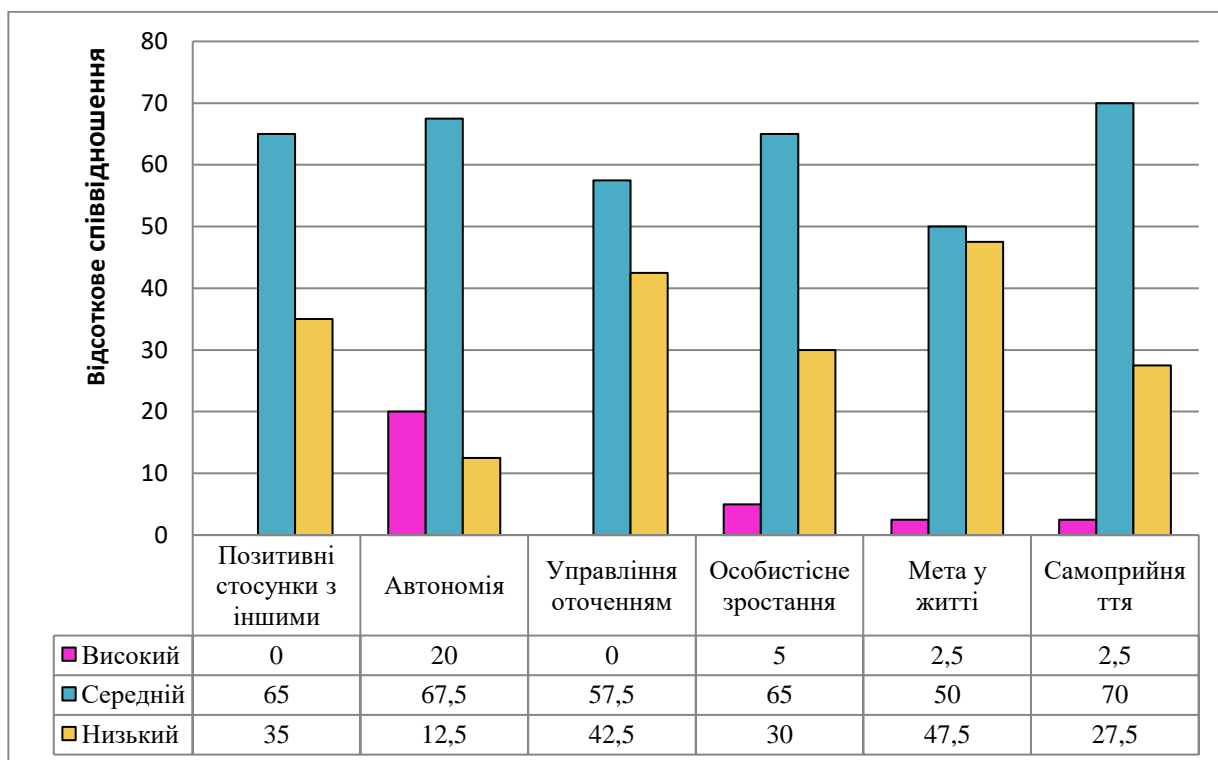

Рисунок 2.2.3 Групові результати дослідження шкал психологічного благополуччя досліджуваних за методикою Х. Ріфф в адаптації Н.Н. Лепешинського

Ґрунтуючись на отриманих результатах, відображених у рисунку 2.2.3, можна говорити про те, що високий рівень позитивних стосунків, так само як і управління оточенням, не представлений у вибірці. Тобто, немає студентів, що мали б багато довірливих та комфортних стосунків та могли впливати та керувати своїм оточенням.

Виходячи з отриманих даних, можна сказати, що 35% досліджуваних мають низький рівень позитивних стосунків з іншими. Вони є фрустрованими та часто соціально ізольованими, мають обмежену кількість довірливих відносин з оточуючими. Також, такі студенти не хочуть йти на співпрацю чи компроміси для збереження теплих стосунків з близькими, їм складно проявляти свою

любов та опіку, бути відкритими перед іншими. Інші 65% мають помірні позитивні стосунки з оточенням.

Показники за шкалою «Автономія» на високому рівні виражені у 20% студентської молоді і проявляються у здатності діяти відповідно до власних цінностей та інтересів. Для них характерна ефективна саморегуляція — вміння успішно контролювати потреби та цінності; адаптивно реагувати на навколишнє середовище, ініціювати, організовувати та спрямовувати дії на досягнення потреб. Також, 67,5% та 12,5% мають середній та низький рівні прояву автономії відповідно, вони є більш залежними від думки оточення, легко навіювані, мають проблеми з прийняттями самостійних рішень.

Виявлено, що у 42,5% вибірки низькі бали за шкалою «управління оточенням». Це свідчить про те, що вони мають проблеми в організації своєї повсякденної діяльності, не відчують контроль над своїм життям та оточенням. Не здатні впливати на життєві обставини, безрозсудно ставиться до можливостей. Інші 57,5% мають середній рівень управління оточенням, помірно контролюють своє життя та діяльність, здатні вловлювати або створювати обставини для досягнення цілей.

Середні показники за шкалою «особистісне зростання» мають 65% досліджуваних, тобто ці студенти відчують часткове почуття реалізації свого потенціалу, намагаються розвивати свої знання та навички, прагнуть до особистісного росту. Низький рівень особистісного зростання характерний для 30% вибірки. Вони не мають інтересу до самореалізації та саморозвитку, відчують безпорадність при спробах покращити свої навички та поліпшити поведінку. Високий рівень мають 5%, вони пишаються своїми минулими досягненнями та набутими навичками, та прагнуть до саморозвитку.

Опираючись на дані, отримані за шкалою «мета у житті» можна говорити що тільки 2,5% студентської молоді мають чітку мету в житті, вкладають у нього певний сенс, мають наміри та цілі на майбутнє. 50% мають середні показники з цієї шкали, вони мають певні уявлення про сенс свого існування, та мають певні проблеми з цілепокладанням та формулюваннями мети. Інші

47,5,% позбавлені сенсу у житті, мають складнощі з формулюванням своєї мети та цілей, не бачать перспектив в своїй діяльності.

Так само, тільки 2,5% студентів не мають проблем з прийняттям всіх своїх властивостей, позитивних чи негативних. 70% та 27,5% респондентів мають середні та низькі показники самоприйняття. Це говорить про незадоволеність та негативне ставлення до себе, збентеженість та неприйняття своїх негативних сторін, негативну оцінку свого минулого.

Останньою використаною методикою в цьому дослідженні була «Шкала суб'єктивного благополуччя» А. Перуе-Баду в адаптації М.В. Соколової, за допомогою якої було отримано наступні результати, зображені на рис. 2.2.4:

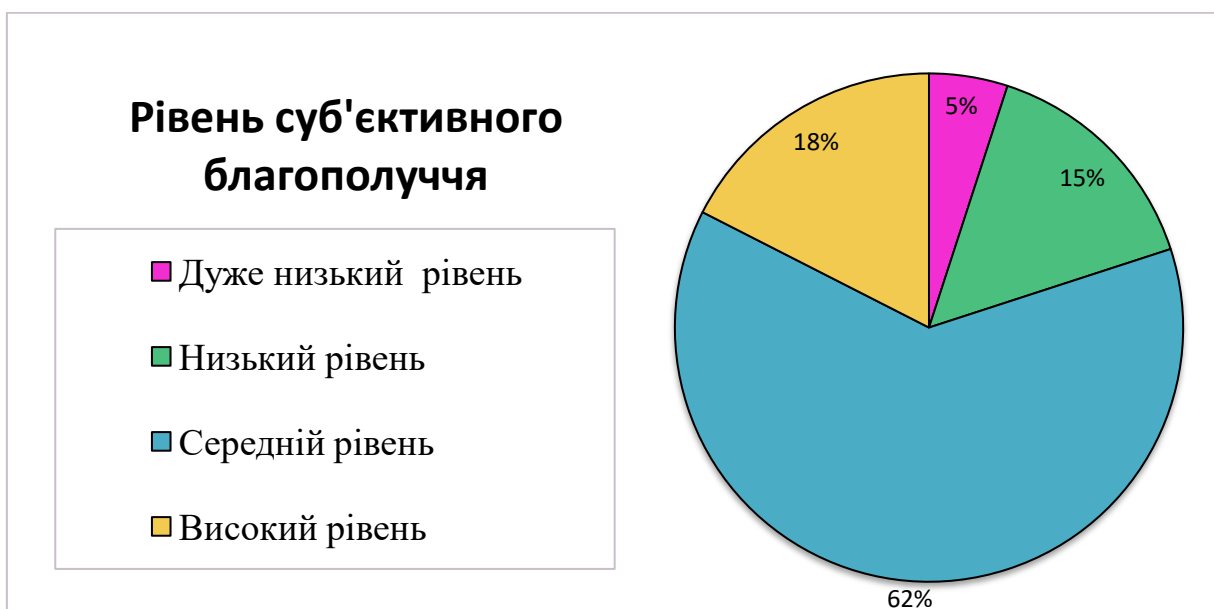

Рисунок 2.2.4 Групові результати дослідження рівня суб'єктивного благополуччя студентської молоді за кластерами методики «Шкала суб'єктивного благополуччя» А. Перуе-Баду в адаптації М.В. Соколової

Данні, отримані за шкалою суб'єктивного благополуччя свідчать про те, що тільки 18% респондентів мають високі показники суб'єктивного благополуччя, вони не мають серйозних психологічних проблем чи низької самооцінки, не схильні до скарг чи упадницьких настроїв, дружелюбні та оптимістичні. 63% мають середні показники з цієї шкали, тобто не відчують сильного психологічного дискомфорту у житті, більшою мірою задоволені життям та

своєю роллю в ньому. Також 15% мають низькі та 5% дуже низький рівні суб'єктивного благополуччя, тобто досліджувані негативно оцінюють своє життя, незадоволені ним, відчувають сильний психологічний дискомфорт, недовірчливі до оточення та часто емоційно нестабільні.

Також за допомогою «Шкали суб'єктивного благополуччя» А. Перуе-Баду в адаптації М.В. Соколової ми отримали наступні данні за кластерами, представлені у рис. 2.2.5:

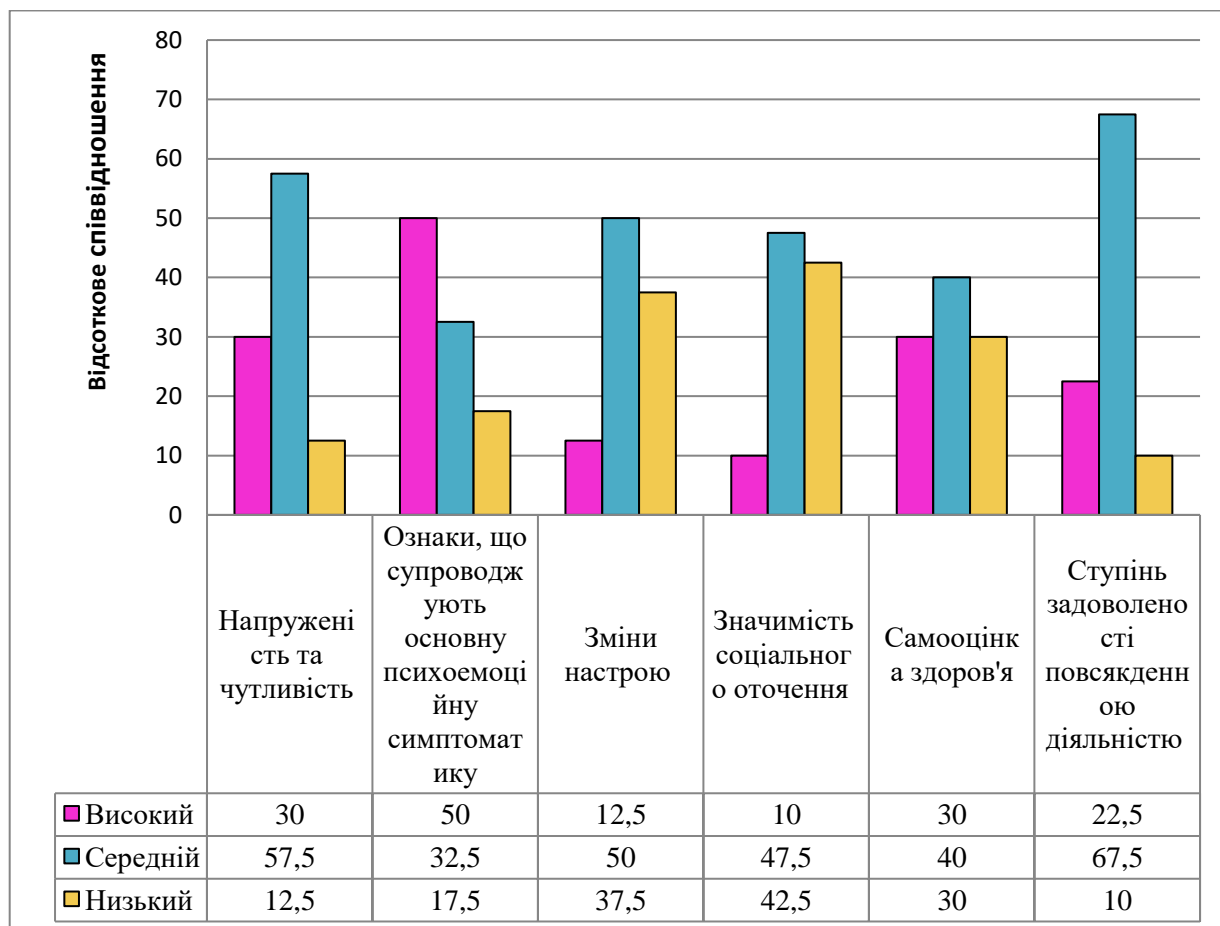

Рисунок 2.2.5 Групові результати дослідження кластерів шкали суб'єктивного благополуччя А. Перуе-Баду в адаптації М.В. Соколової

Опираючись на результати дослідження кластерів шкали суб'єктивного благополуччя А. Перуе-Баду можна стверджувати що 30% студентів мають високий рівень психологічної напруги та чутливості та здорової самооцінки.

Середній рівень напруженості у житті відчувають 57,5% студентської молоді, а безтурботність та легкість в житті — 12,5%.

Тридцять відсотків респондентів мають психоемоційні симптоми психологічного благополуччя, 57% мають помірніший прояв цих симптомів, а у 17,5% вони відсутні.

Для 12,5% характерним є часті та різкі зміни настрою, які зазвичай не мають у собі раціонального підґрунтя. 37,5% мають стабільний емоційний фон, зміна настрою завжди має причини. Середній рівень змін настрою має 50% респондентів, тобто зміна настрою у них зазвичай помірною, але під дією певних психічних станів можуть мати й часті, аномальні скачки настрою.

Високий рівень значимості оточення мають 10% студентської молоді, для них важлива думка навколишніх, вони рівняються на них, зазвичай інфантильні та невідповідальні. 42,5% не залежать від думки оточення, здатні приймати рішення самостійно, не піддаючись впливу ззовні. Інші 47,5% ситуативно можуть перекладати відповідальність за рішення на своє оточення, в певних питаннях залежать від думки близьких.

Відчувають себе здоровими 30% студентів, ще 30% оцінюють свій стан як хворобливий. Сорок відсотків вибірки частково задовільні своїм здоров'ям.

Отже були отримані такі дані щодо толерантності до невизначеності та психологічного благополуччя молоді.

2.3 Залежність психологічного благополуччя студентської молоді від рівня толерантності до невизначеності.

Для визначення статистично значимої залежності психологічного благополуччя студентської молоді від рівня толерантності до невизначеності, ми здійснили лінійний регресійний аналіз.

Першим етапом було визначення характеру розподілу даних та їх відповідність нормальному розподілу за допомогою непараметричного критерію Колмогорова — Смірнова (Додаток А). Розподіл виявився нормальним, тому надалі було використано коефіцієнт кореляції Пірсона (Додаток Б). Коефіцієнт Пірсона – це тип коефіцієнта кореляції, який представляє зв'язок між двома змінними, які вимірюються на одному

інтервалі або шкалі співвідношення. Коефіцієнт Пірсона – це міра міцності зв'язку між двома безперервними змінними.

Так, значимі кореляції між психологічним благополуччям та шкалами методик «Новий опитувальник толерантності до невизначеності» Т.В. Корнілової; та «Шкала толерантності до невизначеності» МакЛейна були представлені у табл. 2.3.1:

Таблиця 2.3.1

Значимі кореляції між компонентами толерантності до невизначеності та рівнем психологічного благополуччя

Толерантність та її компоненти	Психологічне благополуччя
Інтолерантність до невизначеності	,321(*)
Загальний рівень толерантності до невизначеності	,446(**)
Ставлення до складних задач	,524(**)
Уникнення невизначеності	,531(**)

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що чим більший рівень інтолерантності до невизначеності у людини, тим більший рівень задоволеності життям вона має. І навпаки, чим меншим є рівень психологічного благополуччя, чим вищою є негативне ставлення до невизначеності.

Отримані кореляції також означають, що чим легше людина переносить ситуації невизначеності тим більше позитивних переживань у житті вона має. Так само, Чим гірше індивід сприймає своє життя, тим нижчим є рівень толерантності до ситуацій неоднозначності.

Також результати кореляційного аналізу доводять, що чим позитивніше студенти сприймають перспективи вирішення складних задач, тим позитивніше вони сприймають свій досвід та буття. Та навпаки, якщо людина буде незадоволена своїм життям, тим більшою буде нетерпимість до складних задач.

Чим більше зусиль буде прикладати особа щоб уникати ситуацій невизначеності, тим меншим буде рівень психологічного благополуччя. І

навпаки, чим більшу задоволеність життям має респондент, тим менш характерним для нього буде уникнення ситуацій невизначеності.

Також, розглядаючи суб'єктивне благополуччя як важливу складову психологічного благополуччя, було проведено кореляційний аналіз між соціальним благополуччям та шкалами методик «Новий опитувальник толерантності до невизначеності» Т.В. Корнілової; та «Шкала толерантності до невизначеності» МакЛейна. Значимі результати показано у табл. 2.3.2:

Таблиця 2.3.2

Значимі кореляції між компонентами толерантності до невизначеності та рівнем суб'єктивного благополуччя

Толерантність та її компоненти	Суб'єктивне благополуччя
Міжособистісна інтолерантність до невизначеності	,488(**)
Загальний рівень толерантності до невизначеності	-,633(**)
Ставлення до складних задач	-,572(**)
Ставлення до невизначеності	-,584(**)
Перевага невизначеності	-,438(**)
Уникнення невизначеності	-,652(**)

Отримані кореляції означають, що чим вище не сприйняття невизначеності в стосунках, потреба в контролі над ними, тим вище суб'єктивне благополуччя студентської молоді. І навпаки, чим нижчий рівень задоволеності своїм життям, тим менша потреба особистості знаходитися в визначених та прозорих стосунках, тим легше вони переносять невизначеність в відносинах.

Також, ми отримали обернену кореляцію між суб'єктивним благополуччям та рівнем толерантності до невизначеності. Це свідчить про те, що чим вищий рівень суб'єктивного благополуччя, тим складніше респондентам діяти в ситуаціях невизначеності, тим більше вони прагнуть до структурованості,

консервативності та стабільності. Так само, чим позитивніше людина відноситься до ситуацій невизначеності, тим меншою є оцінка її благополуччя.

Таким чином, чим позитивніше студент оцінює складні задачі та перспективи їх вирішення, тим нижчим є його задоволеність своїм життям. Й навпаки, чим вище суб'єктивне благополуччя респондента, тим гіршим стає ставлення до складних задач.

Позитивне ставлення до невизначеності обернено корелює з психологічним благополуччям. Так, чим вище особистість оцінює своє суб'єктивне благополуччя, тим гірше її ставлення до невизначеності. Або навпаки, чим позитивніше ставлення молоді невизначеності у їх житті, тим вищий рівень невідповідності між бажаним щасливим життям та реальністю.

Також було визначено що чим більше суб'єктивне благополуччя студентської молоді, тим рідше вони надають перевагу ситуаціям невизначеності. Коли ж вони схильні обирати складні задачі, що потребують дій поза шаблонів, рівень їх задоволеність життям зменшується.

Отримані кореляції також відображають обернену залежність суб'єктивного благополуччя та уникнення невизначеності. Так, нижчий рівень суб'єктивного благополуччя буде також означати високу потребу в уникненні ситуацій, з якими раніше не зустрічалися та перспективи вирішення яких не відомі заздалегідь. І навспак, чим меншою є потреба уникати ситуації невизначеності, тим більшою є суб'єктивна задоволеність своїм життям.

Отже, ми встановили, що наявний прямий зв'язок між толерантністю до невизначеності та рівнем психологічного благополуччя, а також суб'єктивним благополуччям.

Увагу привернули буквально протилежні кореляції психологічного та суб'єктивного благополуччя з деякими компонентами толерантності до невизначеності. В минулому розділі вже зазначалося, що багато дослідників відокремлюють ці поняття, а також сприймають суб'єктивне благополуччя як одну з складових психологічного благополуччя. Такі результати, як на мене, пов'язані саме з сутністю суб'єктивного благополуччя, в якому воно є

відображенням суб'єктивної оцінки відповідності особистістю свого життя тому рівню та тим компонентам «щасливого життя», до яких вона прагне.

Через повномасштабну війну студентська молодь, як і інші верстви населення України відчують цю велику різницю. Наше життя наразі тривожне, траурне, нестабільне та невизначене, і воно є повною протилежністю тому мирному, стабільному і спокійному життю, до якого прагнемо. І в тому числі, це є причиною негативного ставлення до невизначеності, адже зараз її позитивний окрас зник, невизначеність асоціюється з страхом, втратами та війною.

Є й інші можливі причини таких результатів, пов'язані з малою вибіркою та технологічними нюансами обробки результатів, а також можливої нещирості деяких респондентів.

Після проведення кореляційного аналізу ми визначили, які незалежні змінні мають значущий зв'язок із залежною змінною для проведення лінійного регресійного аналізу. Регресійний аналіз потрібен для підтвердження головної гіпотези про те, що толерантність до невизначеності виступає чинником психологічного благополуччя молоді.

Результати проведеного нами аналізу між психологічним благополуччям та компонентами толерантності до невизначеності зафіксовані у додатку В. На основі отриманих результатів розроблено формулу регресійної моделі:

Психологічне благополуччя = 0,531 уникнення невизначеності.

Як зрозуміло з наведеного рівняння, залежна змінна психологічне благополуччя детермінується з змінною уникнення невизначеності (прямий зв'язок).

Інтерпретуючи ці дані, ми можемо говорити, що якість життя особистості, гармонія в особистому житті, переживання успіхів чи досягнень, реалізація власного потенціалу має залежність від рівня стресу студентської молоді при зіткненні з новими і непередбачуваними ситуаціями, потребою уникати їх.

Ми частково підтвердили гіпотезу стосовно того, що толерантність до невизначеності є чинником психологічного благополуччя. Неоднозначність

результатів може бути пов'язана з малою кількістю респондентів, складнощами математичної обробки, впливом інших факторів, що не були враховані при дослідженні.

Також було проведено регресійний аналіз між суб'єктивним благополуччям та компонентами толерантності до невизначеності, який пошарово відображено у додатку Д. На основі отриманих результатів маємо наступну формулу регресійної моделі:

$$\text{Суб'єктивне благополуччя} = -0,652 \text{ уникнення невизначеності.}$$

Це рівняння відображає залежність змінної суб'єктивне благополуччя від незалежної змінної уникнення невизначеності (обернений зв'язок). Розглядаючи ці данні, можемо зробити висновок, що ставлення молоді до своєї особистості, життя та процесів, що мають важливе для них значення з точки зору засвоєних нормативних уявлень про зовнішнє та внутрішнє середовище, їх відчуття задоволеності життям обернено залежить від рівня емоційного дискомфорту в ситуаціях невизначеності, потреби в уникненні таких ситуацій.

Результати є неоднозначними з різних причин, до яких входить малий розмір вибірки, специфіка інструментарію, не враховані інші чинники, що могли вплинути на результати.

Грунтуючись на наукових працях, що стверджують про суб'єктивне благополуччя як частину психологічного благополуччя, можна зауважити наступне. Наявність регресійного зв'язку між цими двома поняттями (ПБ та ПС) та уникненням невизначеності (є критерієм ТН) тільки підкреслює вплив толерантності до невизначеності на психологічне благополуччя.

Отже, досліджуючи ступінь та характер впливу толерантності до невизначеності на психологічне благополуччя ми дізналися що уникнення невизначеності, як компонент толерантності до невизначеності, має безпосередній прямий вплив на психологічне благополуччя студентської молоді.

Висновок до розділу 2

Було визначено рівні компонентів та загальний рівень толерантності до невизначеності студентської молоді. Так, більшість респондентів має середній рівень толерантності до невизначеності, що може говорити про їх ситуативний прояв як позитивного, так і негативного ставлення до ситуацій невизначеності, помірну тривожність щодо невизначеності, а також схильність йти на ризик в деяких випадках.

Також перевага середніх показників над низькими чи високими у всіх наявних компонентів толерантності до невизначеності може свідчити, загалом, про неоднакове відношення студентської молоді до різних ситуацій невизначеності, до одним з яких вони можуть надавати перевагу, а інші навіть уникати.

Мною також було досліджено рівні компонентів та загальний рівень психологічного благополуччя студентської молоді. Виходячи з отриманих даних, можна сказати що майже половина респондентів мають низький рівень психологічного благополуччя, що свідчить про серйозний психологічний та емоційний дискомфорт, незадоволеність собою та своїм життям, відсутність цілей на майбутнє. Суб'єктивне благополуччя, яке в дослідженні розглядається як один зі складових психологічного благополуччя, представлено в вибірці на всіх рівнях.

Було встановлено опосередковану залежність психологічного благополуччя студентів від їх толерантності до невизначеності. А саме залежність психологічного благополуччя студентської молоді від уникнення невизначеності, як одного з компонентів ТН.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. На основі аналізу літературних джерел було розкрито сутність феномену толерантності до невизначеності. Визначено що ТН класично розглядається з точки зору різних підходів: як когнітивний процес; як особистісну характеристику, як похідне від поняття толерантність; як соціально-психологічну установку. Зазвичай толерантність до невизначеності вивчають у лінійному контексті, протиставляючи інтолерантності до невизначеності. Для останнього характерним є відторгнення незвичного, надання переваги знайомому, зрозумілому. ,неможливість прийняття у однієї людини позитивних і негативних рис, однобоке сприйняття інших, наявність ригідних вкорінених установок, умовиводів та їх категоричність, фокусування на первинному враженні, оцінці об'єкта.

2. Досліджуючи сутність психологічного благополуччя, ми дізналися наступне: психологічне благополуччя — це багатовимірне поняття, яке по-різному описують дослідники. Є два традиційних підходу до розгляду психологічного благополуччя. Перший розглядає це явище як наявність позитивних емоцій та відсутність негативних емоцій (гедоністичний підхід). Другий фокусується на тому щоб «прожити життя повноцінно і глибоко» (евдемонічний підхід).

3. Було емпірично вивчено рівні толерантності до невизначеності студентської молоді. Так, було виявлено, що більшість респондентів має середній рівень вираженої толерантності до невизначеності, тобто така молодь ситуативно надає перевагу ситуаціям невизначеності, менш рефлексивна, має труднощі з прийняттям неоднозначних складних ситуацій, іноді схильна спрощувати дійсність до «чорного-білого». Також було досліджено рівні компонентів толерантності до невизначеності. Виявлено, що третина респондентів мають низький рівень уникнення невизначеності. Такі студенти не відчувають страху, не уникають ситуацій невизначеності, та навпаки впевнено та самостійно діють в таких умовах.

4. Було емпірично вивчено рівень психологічного благополуччя студентської молоді. Виявлено що майже половина вибірки має низький рівень психологічного благополуччя. Для них характерним є серйозний психологічний та емоційний дискомфорт, незадоволеність собою та своїм життям, відсутність надій на майбутнє та довіри до оточення. Більшість респондентів позитивно оцінюють своє життя, задоволені ним, не відчують психологічний дискомфорт, емоційно стабільні.

5. Було доведено що кореляційний зв'язок між толерантністю до невизначеності та психологічним благополуччям існує. Виявлено, що студенти з високим рівнем психологічного благополуччя мають позитивне ставлення до ситуацій невизначеності, високо оцінюють свої перспективи у вирішенні складних задач. І в той самий час, чим позитивнішою є оцінка свого життя і досвіду, тим більшою є нетерпимість до ситуацій невизначеності, потреба в їх уникненні. Регресійний аналіз дозволив встановити опосередкований вплив толерантності до невизначеності на психологічне благополуччя студентської молоді. Це говорить про залежність оцінки якості життя особистості, гармонії в особистому житті, від рівня стресу студентської молоді в ситуаціях невизначеності та потребою в їх уникненні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барышева, Е.В. Социально-психологическая детерминация здоровья студенчества в системе открытого образования: дис. ... к.психол.н. / Е.В. Барышева. – М., 2004
2. Бонивелл И. Ключи к благополучию: Что может позитивная психология / И. Бонивелл.: пер. с англ. М. Бабичевой. – М. : Время, 2009. – 192 с.
3. Васильева, С.В. Структурные и динамические особенности студенческого адаптационного синдрома: дис. ... к.психол.н. / С.В. Васильева. – СПб., 2000.
4. Вотинцева Т. Взаимосвязь уровня толерантности к неопределенности и психологического благополучия личности / Т. Вотинцева, В. Петренко. // Педагогика и психология образования. – 2016. – №4. – С. 145–149
5. Горлова Н. Толерантность к неопределенности как индивидуально-личностная предпосылка процесса самоопределения в подростковом возрасте, ранней и поздней юности. [Электронный ресурс] / Н. Горлова // Психологические исследования. – 2020. – Режим доступа до ресурсу: <http://psystudy.ru/index.php/num/2020v13n70/1743-gorlova70.html>.
6. Гуляева О. В. До проблеми структурного аналізу поняття «психологічного благополуччя» / О. В. Гуляева // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Психологія. – 2016. – №59. – С. 15-20.
7. Гусев А. И. Толерантность к неопределенности как составляющая личностного потенциала // Личностный потенциал: структура и диагностика / Под ред. Д.А.Леонтьева. – М.: Смысл, 2011. – С. 300- 330.
8. Гусев А. І. Розвиток толерантності до невизначеності у студентів-психологів / А. І. Гусев // Актуальні проблеми психології. - 2015. - Т. 12, Вип. 21. - С. 105-114.
9. Гусев А. І. Толерантність до невизначеності як чинник розвитку ідентичності особистості : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / Андрій Ігоревич Гусев; наук. кер. П. В. Лушин; Ун-т менеджменту освіти АПН України. – Київ, 2009. – 233 с.

10. Дворник М. Психологічне самопочуття особистості під час переходу від війни до миру [Електронний ресурс] / Марина Дворник // Наукові студії соціальної та політичної психології 45(48). – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://sssppj.org/index.php/ssj/article/view/144>.

11. Корнилова Т.В. Новый опросник толерантности-интолерантности к неопределенности / Т.В. Корнилова // Психологический журнал – М.: РАН – 2010. – Т.31, № 1. – с. 74-86.

12. Леонов И.Н. Толерантность к неопределенности как психологический феномен: история становления конструкта / И.Н. Леонов // Вестник Удмуртского университета. Серия «Философия. Психология. Педагогика». - 2014. - Вып 4. - С. 43-51.

13. Лепешинский, Н.Н. Адаптация опросника «Шкалы психологического благополучия» К. Рифф / Н.Н. Лепешинский // Психологический журнал. – 2007. – №3(15).

14. Луковицкая Е.Г. Социально-психологическое значение толерантности к неопределенности: автореф. дис.на соискание уч.степени канд. психол. наук: спец.19.00.05 «Социальная психология» / Е.Г. Луковицкая. – СПб., 1998.– 34 с.

15. Павленко Г. Толерантність до невизначеності як ресурс психологічного благополуччя студентів / Ганна Павленко. // Актуальні проблеми психології. – 2019.

16. Помиткіна Л. Вплив толерантності до невизначеності на процес прийняття рішення менеджерами з персоналу // Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій: збірник наукових праць / за заг. ред. Л.В. Помиткіної, О.М.Ічанської. – К. : ТОВ «Альфа-ПК», 2020. – С. 216-220.

17. Санько К. О. Психологічне благополуччя як основа повноцінного та психологічно здорового функціонування особистості / К. О. Санько // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Психологія. – 2016. – С. 42-45.

18. Соколова М. В. Шкала субъективного благополучия / Социальнопсихологическая диагностика развития личности и малых групп. – М. : Изд-во Института Психотерапии, 2002. – С. 467-470.
19. Социологический энциклопедический словарь. /Г. В. Осипов. – М.: МНорма, 1998. – 480 с. , -332.
20. Стойчева К. Толерантност к неопределенности, креативност и личност / К. Стойчева // Болгарский журнал психологии (SEERCP 2009, Материалы конференции, Часть вторая) 2010,. Вып.1-4. С. 178-188.
21. Фесенко П. П. Осмысленность жизни и психологическое благополучие личности: автореф. дис. канд. психол. наук. – М., 2005. – 29 с.
22. Яворська Л. М. Фактори становлення психологічного благополуччя особистості / Л. М. Яворська, Г. С. Філоненко // Наука і освіта. – 2014. – №12. – С. 212-220.
23. Aschauer W. Societal well-being in Europe. From theoretical perspectives to a multidimensional measurement / Wolfgang Aschauer. // L Année sociologique. – 2014. – №64. – С. 295.
24. Bochner S. Defining Intolerance of Ambiguity // The Psychological Record, 1965. Vol.15. P. 393-400
25. Budner S. Intolerance of Ambiguity as a Personality Variable / S. Budner. // Journal of Personality. N.Y.. – 1962. – №30. – С. 29–50.
26. Clampitt P.G., Williams M.L. (2005). Conceptualizing and measuring how employees and organizations manage uncertainty // Communication Research Reports, 2005. Vol. 22 (4). P. 315-324.
27. De Cuyper N. The Relationship Between Job Insecurity and Employability and Well-Being Among Finnish Temporary and Permanent Employees / Nele De Cuyper. // International Studies of Management and Organization. – 2010. – №40. – С. 57–73.
28. Delhey J. Predicting Cross-National Levels of Social Trust: Global Pattern or Nordic Exceptionalism? / Jan Delhey. // European Sociological Review. – 2005. – №21.

29. Diener E. Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index / E. Diener. // *American Psychologist*. – 2000. – №55. – C. 34–43.
30. Diener E. Subjective well-being / E. Diener. // *Psychological Bulletin*. – 1984. – №95. – C. 542–575.
31. Dugas M. Intolerance of Uncertainty and Worry: Investigating Specificity in a Nonclinical Sample / Michel Dugas. // *Cognitive Therapy and Research*. – 2001. – №25. – C. 551–558.
32. Frenkel-Brunswik E. Intolerance of ambiguity as an emotional and perceptual personality variable / Else Frenkel-Brunswik. // *Journal of Personality*. – 1949. – C. 108–143.
33. Frenkel-Brunswik E. Tolerance of Ambiguity as a Personality Variable // *American Psychologist*, 1948. Vol. 3. P. 268
34. Furnham A. Tolerance of Ambiguity: A Review of the Recent Literature / A. Furnham, J. Marks. // *Psychology*. – 2013. – №4. – C. 717–728.
35. Furnham, A., & Avison, M. (1997). Personality and preference for surreal painting // *Personality and Individual Differences*, 23(6), 923–935.
36. Grenier S. Intolerance of Uncertainty and Intolerance of Ambiguity: Similarities and differences / S. Grenier // *Personality and Individual Differences*. – 2005. – №39(3). – C. 593-600.
37. Gudykunst, W. Anxiety/uncertainty management (AUM) theory: Current status. / William Gudykunst,. – 1995.
38. Halleröd B. The Multi-Dimensional Characteristics of Wellbeing: How Different Aspects of Wellbeing Interact and Do Not Interact with Each Other / B. Halleröd, D. Seldén. // *Social Indicators Research*, 2013. – C. 807–25.
39. Han, P. K. J., Klein, W. M. P. P., and Arora, N. K. Varieties of uncertainty in health care: a conceptual taxonomy / P. K. Han. // *Med. Decis. Mak.* – 2011. – №31. – C. 828–838.

40. Herman J. The Tolerance for Ambiguity Scale: towards a more refined measure for international management research / J. Herman, M. Stevens, A. Bird. // *Int. J. Intercult. Relat.* – 2010. – №34. – С. 58–65.
41. Hillen M. Tolerance of uncertainty: Conceptual analysis, integrative model, and implications for healthcare / M. Hillen, C. Gutheil, T. Strout. // *Social Science & Medicine.* – 2017. – №180. – С. 62–75.
42. Hofstede G. 10 minutes with Geert Hofstede on Long versus Short Term Orientation 01032015 [Электронный ресурс] / Geert Hofstede // Youtube. – 7. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=H8ygYIGsIQ4&t=199s>.
43. Jach H. o fear or fly to the unknown: Tolerance for ambiguity and Big Five personality traits / H. Jach, L. Smillie. // *Journal of Research in Personality.* – 2019. – №79. – С. 67–78.
44. Khilko S. O. Psychological correlates of formation of future psychologists' ambiguity tolerance / S. O. Khilko // *Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G. S. Kostiuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S. D. Maksymenko, L. A. Onufriieva.* – Issue 38. – KamianetsPodilskyi : Aksioma, 2017. – P. 421–437.
45. Kruglanski A. Three decades of lay epistemics: the why, how, and who of knowledge formation / A. Kruglanski, M. Dechesne. // *Eur. Rev. Soc. Psychol.* – 2009. – №20. – С. 146–191.
46. MacDonald A. Revised scale for ambiguity tolerance : reliability and validity / A. MacDonald // *Psychological Reports.* – 1970. – № 26.
47. Mclain D. L. MSTAT-I: A new measure of an individual's tolerance for ambiguity / D. L. Mclain. // *Educational and Psychological Measurement.* – 1993. – №53. – С. 183–189.
48. Norton R. W. Measurement of ambiguity tolerance / R. W. Norton // *Journal of Personality Assessment.* – 1975. – № 39(6). – P. 607-619.

49. Ryff C. D. Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being / Ryff. // *J. Pers. Soc. Psychol.* – 1985. – №57. – С. 1069–1081.
50. Ryff C. D. Psychological Well-Being in Adult Life / Ryff. // *Curr. Dir. Psychol. Sci.* – 1995. – №4. – С. 99–104.
51. Satici B. MD Griffiths Intolerance of uncertainty and mental wellbeing: Serial mediation by rumination and fear of COVID-19 / B. Satici, M. Saricali, S. Satici. // *International journal of mental health and addiction.* – 2020.
52. Sorrentino R. Uncertainty management: to fear of not to fear? / R. Sorrentino, Y. Ye. // *Psychol. Inq.* – 2009. – №20. – С. 240–244.
53. Srinivasa M. Mental health consequences of war: a brief review of research findings / M. Srinivasa, R. Lakshminarayana. // *World psychiatry : official journal of the World Psychiatric Association (WPA).* – 2006. – №5. – С. 25–30
54. Strout T. Tolerance of uncertainty: A systematic review of health and healthcare-related outcomes / T. Strout, M. Hillen. // *Patient Education and Counseling.* – 2018. – №101. – С. 1518–1537.
55. Tesser A. The role of social pressure, attention to the stimulus, and self-doubt in conformity / A. Tesser, J. Campbell, S. Mickler. // *European Journal of Social Psychology.* – 1983. – №13. – С. 217–233.
56. Uncertainty orientation and trust in close relationships: individual differences in cognitive styles / R. Sorrentino, J. Holmes, S. Hanna, A. Scharp. // *Personal. Process. Individ. Differ.* – 1995. – №68. – С. 314–327.
57. World Health Organization // *Constitution of the World Health Organization.* – 2006. – С. 11.

ДОДАТКИ

Розподіл даних досліджуваних за критерієм Колмогорова-Смирнова

		ТН1	ІТН1	МІТН1	ЗТН2	СН2	СС32	СДН2	ПН2	УН2
N		40	40	40	40	40	40	40	40	40
	Среднее	57,075	62,775	35,500	89,700	11,475	30,525	35,225	49,300	40,400
Нормальные		0	0	0	0	0	0	0	0	0
параметры(a,b)	Стд. отклонение	7,3672	7,9855	8,9126	17,424	3,7002	6,7973	8,4291	8,8468	10,968
		4	2	8	12	3	9	5	5	02
Разности	Модуль	,095	,102	,081	,085	,097	,097	,088	,086	,121
экстремумов	Положительные	,071	,102	,060	,066	,097	,097	,088	,084	,121
	Отрицательные	-,095	-,082	-,081	-,085	-,095	-,080	-,087	-,086	-,085
Статистика Z Колмогорова-Смирнова		,604	,644	,510	,538	,617	,614	,557	,547	,768
Асимпт. знч. (двухсторонняя)		,859	,801	,957	,934	,842	,845	,915	,926	,598

а Сравнение с нормальным распределением.

б Оценивается по данным.

Примітка: ТН1 – толерантність до невизначеності, ІТН1 – інтолерантність до невизначеності, МІТН1 – міжособистісна інтолерантність до невизначеності, ЗТН2 – загальний рівень толерантності до невизначеності, СН2 – ставлення до новизни, СС32 – ставлення до складних задач, СДН2 – ставлення до невизначеності, ПН2 – перевага невизначеності, УН2 – уникнення невизначеності.

Продовження додатку А

		ПБЗ	ПСЗЗ	АЗ	УОЗ	ОЗЗ	МЖЗ	СПЗ	СБ4
N		40	40	40	40	40	40	40	40
Нормальні параметри(a,b)	Середнє	4,1750	4,3000	5,7750	3,9750	4,9250	3,8500	4,3500	5,6250
	Стд. відхилення	1,86585	1,88380	1,84651	1,71700	2,00496	2,16677	1,80526	2,04673
Різниця екстремумів	Модуль	,186	,192	,173	,140	,179	,189	,166	,177
	Позитивні	,186	,105	,157	,140	,132	,131	,130	,177
	Від'ємні	-,171	-,192	-,173	-,110	-,179	-,189	-,166	-,148
Статистика Z Колмогорова-Смирнова		1,174	1,212	1,097	,885	1,133	1,198	1,047	1,121
Асимпт. знач. (двухстороння)		,127	,106	,180	,414	,154	,113	,223	,162

а Співпореєння з нормальним розподілом.

б Оцінюється за даними.

Примітка: ПБЗ – психологічне благополуччя, ПСЗЗ – позитивні стосунки з іншими, АЗ – автономія, УОЗ – управління оточенням, ОЗЗ – особистісне зростання, МЖЗ – мета у житті, СПЗ – самоприйняття, СБ4 – суб'єктивне благополуччя.

Результати кореляційного аналізу дослідження зв'язку між толерантністю до невизначеності та психологічним благополуччям

		ПБЗ	ПСЗЗ	АЗ	УОЗ	ОЗЗ	МЖЗ	СПЗ
ТН1	Корреляція Пирсона	,230	,288	,286	,148	,275	,067	,395(*)
	Знч.(2-сторон)	,153	,071	,074	,362	,086	,683	,012
	N	40	40	40	40	40	40	40
ІТН1	Корреляція Пирсона	,321(*)	,136	,224	,254	,148	,334(*)	,457(**)
	Знч.(2-сторон)	,043	,403	,164	,114	,363	,035	,003
	N	40	40	40	40	40	40	40
МІТН1	Корреляція Пирсона	-,300	-,125	-,153	-,398(*)	-,171	-,240	-,363(*)
	Знч.(2-сторон)	,060	,441	,344	,011	,290	,135	,021
	N	40	40	40	40	40	40	40
ЗТН2	Корреляція Пирсона	,446(**)	,261	,239	,447(**)	,416(**)	,406(**)	,582(**)
	Знч.(2-сторон)	,004	,103	,138	,004	,008	,009	,000
	N	40	40	40	40	40	40	40

** Корреляція значима на рівне 0.01 (2-сторон.).

* Корреляція значима на рівне 0.05 (2-сторон.).

Продовження додатку Б

		ПБЗ	ПСЗЗ	АЗ	УОЗ	ОЗЗ	МЖЗ	СПЗ
СН2	Корреляція Пирсона	,188	,082	,069	,284	,354(*)	,243	,328(*)
	Знч.(2-сторон)	,245	,615	,674	,075	,025	,132	,039
	N	40	40	40	40	40	40	40
ССЗ2	Корреляція Пирсона	,524(**)	,402(*)	,367(*)	,471(**)	,543(**)	,512(**)	,405(**)
	Знч.(2-сторон)	,001	,010	,020	,002	,000	,001	,010
	N	40	40	40	40	40	40	40
СДН2	Корреляція Пирсона	,283	,146	,107	,307	,142	,166	,531(**)
	Знч.(2-сторон)	,077	,369	,511	,054	,382	,306	,000
	N	40	40	40	40	40	40	40
ПН2	Корреляція Пирсона	,219	,194	,018	,237	,266	,206	,399(*)
	Знч.(2-сторон)	,175	,229	,910	,141	,097	,203	,011
	N	40	40	40	40	40	40	40
УН2	Корреляція Пирсона	,531(**)	,258	,364(*)	,519(**)	,446(**)	,479(**)	,603(**)
	Знч.(2-сторон)	,000	,107	,021	,001	,004	,002	,000
	N	40	40	40	40	40	40	40

** Корреляція значима на рівні 0.01 (2-сторон.).

* Корреляція значима на рівні 0.05 (2-сторон.).

Продовження додатку Б

		СБ4	НЧ4	ОПС4	ЗН4	ЗСО4	СЗ4	СЗПД4
ТН1	Корреляція Пірсона	-,209	-,207	-,157	-,208	-,255	-,139	-,084
	Знч.(2-сторон)	,196	,201	,334	,197	,112	,392	,605
	N	40	40	40	40	40	40	40
ІТН1	Корреляція Пірсона	-,336(*)	-,122	-,088	-,381(*)	-,004	-,213	-,390(*)
	Знч.(2-сторон)	,034	,452	,587	,015	,982	,187	,013
	N	40	40	40	40	40	40	40
МІТН1	Корреляція Пірсона	,488(**)	,402(*)	,610(**)	,267	,097	,421(**)	,202
	Знч.(2-сторон)	,001	,010	,000	,096	,552	,007	,210
	N	40	40	40	40	40	40	40
ЗТН2	Корреляція Пірсона	-,633(**)	-,515(**)	-,481(**)	-,519(**)	-,265	-,560(**)	-,384(*)
	Знч.(2-сторон)	,000	,001	,002	,001	,098	,000	,014
	N	40	40	40	40	40	40	40
СН2	Корреляція Пірсона	-,260	-,218	-,341(*)	-,276	,081	-,252	-,243
	Знч.(2-сторон)	,105	,176	,031	,085	,620	,116	,131
	N	40	40	40	40	40	40	40
СС32	Корреляція Пірсона	-,572(**)	-,456(**)	-,337(*)	-,362(*)	-,318(*)	-,409(**)	-,251
	Знч.(2-сторон)	,000	,003	,034	,022	,045	,009	,118
	N	40	40	40	40	40	40	40
СДН2	Корреляція Пірсона	-,584(**)	-,570(**)	-,468(**)	-,454(**)	-,281	-,592(**)	-,408(**)
	Знч.(2-сторон)	,000	,000	,002	,003	,079	,000	,009
	N	40	40	40	40	40	40	40
ПН2	Корреляція Пірсона	-,438(**)	-,464(**)	-,307	-,433(**)	-,174	-,404(**)	-,230
	Знч.(2-сторон)	,005	,003	,054	,005	,282	,010	,154
	N	40	40	40	40	40	40	40
УН2	Корреляція Пірсона	-,652(**)	-,444(**)	-,517(**)	-,476(**)	-,281	-,564(**)	-,425(**)
	Знч.(2-сторон)	,000	,004	,001	,002	,079	,000	,006
	N	40	40	40	40	40	40	40

** Корреляція значима на рівні 0.01 (2-сторон.).

* Корреляція значима на рівні 0.05 (2-сторон.).

Результати лінійного регресійного аналізу між психологічним благополуччям та компонентами толерантності до невизначеності

Сводка для модели

Модель	R	R квадрат	Скорректированный R квадрат	Стд. ошибка оценки
1	,531(a)	,282	,264	1,60115

а Предикторы: (константа) УН2

Дисперсионный анализ(b)

Модель		Сумма квадратов	ст.св.	Средний квадрат	F	Знч.
1	Регрессия	38,355	1	38,355	14,961	,000(a)
	Остаток	97,420	38	2,564		
	Итого	135,775	39			

а Предикторы: (константа) УН2

б Зависимая переменная: ПБЗ

Коефіцієнти

Модель	Нестандартизованні коефіцієнти		Стандартизованні коефіцієнти		t	Знч.
	B	Стд. ошибка	Бета			
1 (Константа)	,522	,978			,534	,596
УН2	,090	,023	,531		3,868	,000

а Залежна змінна: ПБЗ

Исключенные переменные(b)

Модель	Бета включения	t	Знч.	Частная корреляция	Статистики коллинеарности
					Толерантность
ТН1	,024(a)	,155	,877	,026	,843
ІТН1	,231(a)	1,693	,099	,268	,966
МІТН1	,089(a)	,482	,633	,079	,566
ЗТН2	-,192(a)	-,590	,559	-,097	,182
СН2	-,185(a)	-1,099	,279	-,178	,659
СС32	,287(a)	1,404	,169	,225	,439
СДН2	-,255(a)	-1,245	,221	-,200	,445
ПН2	-,097(a)	-,590	,559	-,097	,707

а Предикторы в модели: (конст) УН2

б Залежна змінна: ПБЗ

Результати лінійного регресійного аналізу між суб'єктивним благополуччям та компонентами толерантності до невизначеності

Сводка для модели

Модель	R	R квадрат	Скорректированный R квадрат	Стд. ошибка оценки
1	,652(a)	,425	,410	1,57179

а Предикторы: (константа) УН2

Дисперсионный анализ(b)

Модель		Сумма квадратов	ст.св.	Средний квадрат	F	Знч.
1	Регрессия	69,495	1	69,495	28,129	,000(a)
	Остаток	93,880	38	2,471		
	Итого	163,375	39			

а Предикторы: (константа) УН2

б Зависимая переменная: СБ4

Коефіцієнти

Модель	Нестандартизованні коефіцієнти		Стандартизованні коефіцієнти	t	Знч.
	B	Стд. ошибка	Бета		
1 (Константа)	10,542	,960		10,983	,000
УН2	-,122	,023	-,652	-5,304	,000

а Зависимая переменная: СБ4

Исключенные переменные(b)

Модель	Бета включения	t	Знч.	Частная корреляция	Статистики коллинеарности
					Толерантность
ІТН1	-,224(a)	-1,845	,073	-,290	,966
МІТН1	,104(a)	,630	,533	,103	,566
ЗТН2	-,238(a)	-,821	,417	-,134	,182
СС32	-,189(a)	-1,021	,314	-,165	,439
СДН2	-,219(a)	-1,197	,239	-,193	,445
ПН2	-,121(a)	-,821	,417	-,134	,707
ІТН1	-,224(a)	-1,845	,073	-,290	,966
МІТН1	,104(a)	,630	,533	,103	,566

а Предикторы в модели: (конст) УН2

b Зависимая переменная: СБ4

Первинні данні за методикою «Новий опитувальник толерантності до невизначеності» Т.В. Корнілової

Номер респондента	Толерантність	Інтолерантність	МіжособистіснаІТН(МІТН)	Номер респондента	Толерантність	Інтолерантність	МіжособистіснаІТН(МІТН)
1	51	72	27	21	55	66	37
2	52	49	37	22	70	64	32
3	41	62	46	23	58	65	39
4	63	66	41	24	58	53	22
5	55	74	41	25	63	78	50
6	63	66	29	26	53	55	33
7	46	52	31	27	46	70	35
8	60	69	46	28	56	51	22
9	59	61	29	29	44	69	40
10	58	53	38	30	64	51	47
11	60	70	36	31	52	51	47
12	68	75	26	32	55	56	32
13	68	66	19	33	53	62	46
14	57	67	39	34	59	57	39
15	68	58	28	35	60	62	18
16	52	56	40	36	55	61	46
17	57	72	17	37	63	69	35
18	54	70	30	38	58	56	43
19	69	55	51	39	39	63	32
20	64	78	32	40	57	61	42

Первинні данні за шкалою толерантності до невизначеності МакЛейна

Номер респондента	ЗТН2	СН2	СС32	СДН2	ПН2	УН2	Номер респондента	ЗТН2	СН2	СС32	СДН2	ПН2	УН2
1	106	54	52	14	38	36	21	90	51	39	13	32	32
2	78	42	36	10	27	30	22	108	59	49	13	37	44
3	69	32	37	7	31	20	23	103	60	43	14	37	38
4	94	55	39	14	27	41	24	118	58	60	17	41	46
5	91	53	38	10	30	37	25	93	49	44	7	39	34
6	109	51	58	17	29	47	26	68	35	33	6	17	37
7	93	49	44	10	30	40	27	51	33	18	5	13	23
8	86	62	24	12	26	38	28	83	51	32	11	31	34
9	107	57	50	13	41	36	29	66	42	24	8	28	22
10	88	49	39	12	31	24	30	84	45	39	12	19	40
11	107	64	43	15	34	43	31	72	46	26	6	28	27
12	116	59	57	12	38	51	32	95	52	43	10	36	39
13	91	50	41	15	24	39	33	81	46	35	12	33	26
14	80	48	32	11	26	34	34	80	42	38	13	26	26
15	116	54	62	10	42	46	35	124	65	59	21	37	51
16	66	33	33	6	23	29	36	61	35	26	7	23	23
17	109	52	57	10	42	46	37	79	36	43	10	29	26
18	105	53	52	19	31	36	38	80	46	34	8	30	32
19	68	42	26	14	22	22	39	97	62	35	14	31	42
20	97	53	44	14	32	41	40	79	47	32	7	30	31

Первинні данні за шкалою психологічного благополуччя» Х. Ріфф (адаптація Н.Н. Лепешинського).

Номер респондента	ПБЗ	ПСЗЗ	АЗ	УОЗ	ОЗЗ	МЖЗ	СПЗ	Номер респондента	ПБЗ	ПСЗЗ	АЗ	УОЗ	ОЗЗ	МЖЗ	СПЗ
1	7	3	8	7	7	7	7	21	2	1	6	4	5	2	2
2	5	6	6	3	8	4	1	22	6	6	8	6	6	4	5
3	5	4	6	6	6	6	2	23	3	2	3	1	5	3	6
4	5	6	5	5	6	5	6	24	6	6	8	6	7	6	5
5	3	2	6	3	3	2	4	25	6	5	7	4	6	7	6
6	5	4	6	5	5	5	6	26	2	1	4	3	2	1	4
7	3	4	3	4	2	2	4	27	3	4	6	1	1	3	4
8	3	4	2	3	3	3	4	28	2	3	4	4	2	1	2
9	6	7	7	5	7	6	6	29	6	6	7	5	7	6	4
10	4	5	3	5	5	5	5	30	3	2	5	4	2	1	5
11	6	7	6	6	7	6	6	31	1	1	6	1	3	1	1
12	5	6	7	4	6	3	6	32	3	4	4	3	4	4	3
13	2	3	3	3	4	1	3	33	2	6	4	3	5	1	1
14	2	3	4	3	3	2	4	34	5	3	7	4	7	6	4
15	6	7	8	3	6	6	6	35	8	6	8	7	10	8	8
16	2	2	4	2	3	1	3	36	6	7	6	4	5	6	5
17	7	6	9	7	6	6	6	37	6	5	7	6	6	6	6
18	2	1	4	2	2	3	5	38	4	4	6	3	4	4	5
19	2	5	9	1	6	1	1	39	2	3	4	2	3	3	2
20	6	6	8	6	6	6	6	40	5	6	7	5	6	1	5

Первинні данні за шкалою суб'єктивного благополуччя А. Перуе-Бадю (адаптація М.В. Соколової)

Номер респондента	СБ4	НЧ4	ОПС4	ЗН4	ЗСО4	СЗ4	СЗПД4	Номер респондента	СБ4	НЧ4	ОПС4	ЗН4	ЗСО4	СЗ4	СЗПД4
1	3	8	8	3	7	5	10	21	4	8	7	8	6	4	12
2	6	14	13	6	10	9	15	22	5	20	18	6	15	10	11
3	6	16	15	9	10	3	6	23	5	10	16	7	5	6	11
4	5	10	14	5	6	9	11	24	7	11	10	6	15	11	11
5	6	14	16	5	13	8	13	25	2	14	7	4	6	4	6
6	4	9	6	4	10	8	10	26	4	11	14	3	7	6	8
7	5	9	16	9	11	4	11	27	6	14	16	6	9	7	10
8	6	14	17	6	10	5	11	28	6	16	10	7	9	10	10
9	2	14	6	4	6	5	9	29	7	7	6	12	11	10	17
10	6	14	11	5	7	8	16	30	9	20	19	8	11	11	16
11	4	12	16	4	10	5	9	31	6	16	9	8	6	3	11
12	3	13	13	2	5	4	9	32	8	19	18	8	9	10	17
13	8	19	11	6	14	7	13	33	6	12	16	7	9	6	15
14	5	13	11	6	12	8	9	34	8	16	15	11	8	12	16
15	5	10	10	4	6	8	14	35	8	16	18	7	10	11	17
16	10	18	16	12	16	13	15	36	3	8	11	4	8	3	8
17	2	6	6	8	5	4	9	37	6	15	17	5	5	12	12
18	8	20	15	8	15	9	10	38	3	16	15	4	14	7	12
19	10	14	19	12	13	14	13	39	2	3	4	2	3	3	2
20	3	8	8	3	7	5	10	40	5	6	7	5	6	1	5